

Badanie lokalnego rynku pracy

„Analiza sytuacji osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz osób bezrobotnych powyżej
50. roku życia”

- Braniewo 2013 -

Projekt Inwestycja w kwalifikacje współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

**„Analiza sytuacji osób bezrobotnych do 30. roku życia
oraz osób bezrobotnych po 50. roku życia w powiecie
braniewskim”**

Badanie lokalnego rynku pracy na terenie powiatu braniewskiego w
ramach projektu

„Inwestycja w kwalifikacje”

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

PUBLIKACJA DYSTRYBUOWANA BEZPŁATNIE

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BADANIA i ANALIZY

ALFA PROJEKT prowadzi szereg badań dotyczących zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych. Specjalizujemy się w badaniach gospodarczych, rynku pracy oraz ewaluacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem problemu bezrobocia, wykluczenia społecznego i zawodowego.

ZARZĄDZANIE I ROZLICZANIE PROJEKTAMI

Eksperti ALFA PROJEKT zajmują się zarządzaniem i rozliczaniem projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. Nasi pracownicy posiadają bogate doświadczenie w rozliczaniu i kierowaniu/koordynowaniu projektami. Specjalizujemy się w kompleksowym wdrażaniu projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

ALFA PROJEKT przygotowuje dla sektora JST oraz dla podmiotów prywatnych dokumentację projektową dotyczącą pozyskiwania środków zewnętrznych ze szczególnym uwzględnieniem funduszy Unii Europejskiej. Przygotowujemy na najwyższym poziomie niezbędną dokumentację aplikacyjną we współpracy z najlepszymi analitykami.

AUDYT

Zajmujemy się audytem zewnętrznym oraz wewnętrznym jednostek sektora finansów publicznych oraz instytucji prywatnych. Działania przeprowadzane przez audytorów pomagają Klientowi osiągnąć cel główny poprzez dopracowanie systemu kontroli, zarządzania organizacją a zwłaszcza ryzykiem.

Autorzy publikacji:

Eunika Mołoń – *Specjalista ds. badań i rozwoju*

Mariusz Smuga – *Manager*

Nakład: 100 egzemplarzy

ISBN: 978-83-64222-00-9

WWW: <http://www.a-projekt.eu>

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
STRESZCZENIE	7
I. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRANIEWSKIEGO	8
1. PODZIAŁ TERYTORIALNY	8
2. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	9
3. SYTUACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY	11
II. OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	18
1. NOTA METODOLOGICZNA BADANIA	18
2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	19
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OSÓB BADANYCH	19
2.2. CHARAKTERYSTYKA DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO	24
2.3. CHARAKTERYSTYKA ZAGADNIENIA MOBILNOŚCI	41
III. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ	45
PODSUMOWANIE	49

WSTĘP

Badanie lokalnego rynku pracy na terenie powiatu braniewskiego zrealizowane zostało w okresie od 19 lutego do 14 maja 2013 roku w ramach projektu „Inwestycja w kwalifikacje” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zleceniodawcą badania był Powiatowy Urząd Pracy w Braniewie, który czuwał nad prawidłowością wykonania projektu. Wykonawcą badania była firma ALFA PROJEKT z siedzibą w Toruniu.

Celem badania było ustalenie sytuacji społeczno-ekonomicznej osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia w powiecie braniewskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Braniewie zlecając badanie, oczekiwał głównie:

- charakterystyki osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz powyżej 50. roku życia pod kątem wykształcenia, miejsca zamieszkania, źródła utrzymania, sposobów poszukiwania pracy i dotychczasowej współpracy z Urzędem Pracy oraz innymi jednostkami pośrednictwa pracy,
- zdiagnozowania doświadczenia osób bezrobotnych głównie pod kątem wykonywanego zawodu, stażu pracy a także podejmowania pracy za granicą,
- określenia sposobów poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne,
- oceny własnych kwalifikacji przez osoby bezrobotne z uwzględnieniem stopnia trudności znalezienia pracy w regionie oraz zadowolenia z ostatniej wykonywanej pracy zawodowej,
- oceny mobilności osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem odległości od ostatniego miejsca pracy, czasu dojazdu od miejsca zamieszkania do miejsca pracy, gotowości do podjęcia zatrudnienia w zależności od odległości miejsca zamieszkania od miejsca pracy,
- oceny oczekiwań pomocy w zakresie poszukiwania pracy, w szczególności dofinansowywanie kosztów nauki / kursów / szkoleń / certyfikatów, refundacja kosztów przejazdu i zakwaterowania, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem, umożliwienie odbycia stażu, prac społecznych, prac interwencyjnych i innych instrumentów rynku pracy.

Niniejsza publikacja stanowi podsumowanie i zestawienie najważniejszych wyników uzyskanych podczas samego badania, jak i przeprowadzanych analiz. W imieniu firmy ALFA PROJEKT chcielibyśmy wyrazić szczerze uznanie dla Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie, który okazał się bardzo pomocny w całym procesie pracy nad projektem, a w szczególności w zakresie rekrutacji respondentów do badania oraz organizacji miejsca przeprowadzania wywiadów.

Jednocześnie wyrażamy nadzieję, iż zaprezentowany raport prezentujący wyniki wraz z wnioskami i rekomendacjami działań okaże się pomocny dla poprawy warunków osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie braniewskim.

STRESZCZENIE

Niniejszy raport dzieli się na 3 części.

Pierwsza z nich „Charakterystyka powiatu braniewskiego” zawiera podstawowe informacje dotyczące badanego regionu takie jak: podział terytorialny, stan i strukturę ludności oraz sytuację na lokalnym rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem problemu bezrobocia oraz charakterystyki osób bezrobotnych.

Część druga „Opis i analiza wyników badania” szczegółowo opisuje przeprowadzone badanie. Nota metodologiczna uwzględnia jak przebiegał proces badawczy, omawiane są problemy badawcze oraz wyjaśnia się próbę badania. Analiza wyników badania ujmuje szczegółowe aspekty badawcze w czterech grupach:

- Charakterystyka ogólna osób biorących udział w badaniu,
- Charakterystyka doświadczenia zawodowego osób biorących udział w badaniu,
- Charakterystyka zagadnienia poszukiwania pracy przez osoby biorące udział w badaniu,
- Charakterystyka zagadnienia mobilności wśród osób biorących udział w badaniu.

Część trzecia „Rekomendacje na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy” opisuje najistotniejsze fakty z badania łącznie z zaleceniami na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy w powiecie braniewskim z podziałem na dwie grupy wiekowe: do 30. roku życia oraz powyżej 50. roku życia.

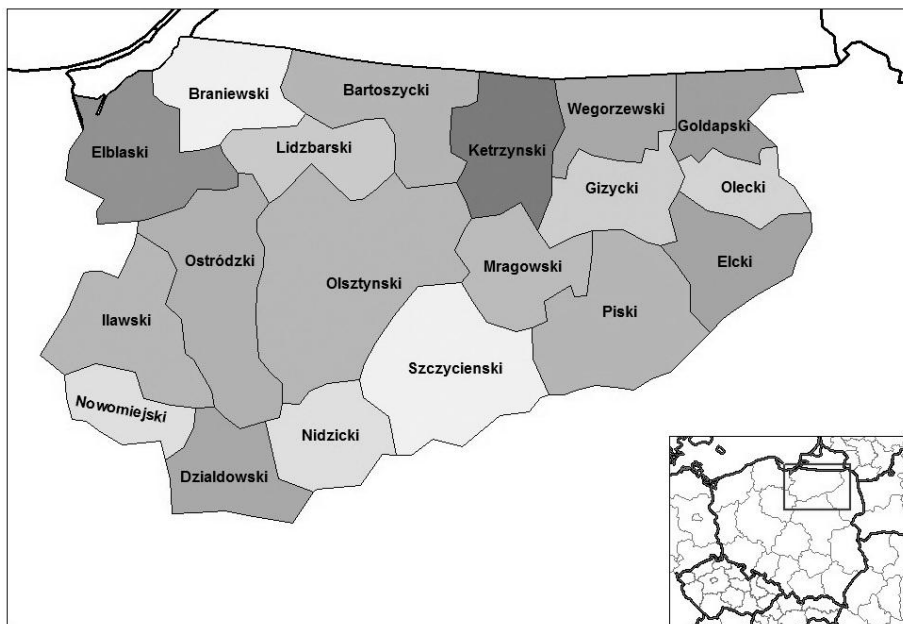
Podsumowanie zawiera zestawienie najważniejszych aspektów raportu oraz zestawia całościowo rekomendacje, które były jednym z ważniejszych aspektów realizacji badania.

I. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRANIEWSKIEGO

1. PODZIAŁ TERYTORIALNY

Powiat Braniewski położony jest w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego.

Rysunek 1. Podział terytorialny województwa warmińsko-mazurskiego

Powiat od północy graniczy z Federacją Rosyjską, od północnego-zachodu jego naturalną granicą jest Zalew Wiślany. Od zachodu graniczy z Powiatem Elbląskim, od południa z Powiatem Lidzbarskim a od wschodu z Powiatem Bartoszyckim. Na terenie Powiatu braniewskiego znajdują się cztery przejścia graniczne: dwa drogowe: w Grzechotkach i w Gronowie, jedno kolejowe w Braniewie oraz jedno morskie we Fromborku. **W skład powiatu wchodzi siedem gmin:**

- Gmina wiejska Braniewo,
- Gmina miejsko-wiejska Frombork,
- Gmina miejsko-wiejska Pięno,
- Gmina wiejska Płoskinia,
- Gmina wiejska Lelkowo,
- Gmina wiejska Wilczęta,
- Miasto Braniewo¹.

¹ Powiat Braniewski, www.powiat-braniewo.pl, (19.04.2013).

Rysunek 2. Podział terytorialny powiatu braniewskiego

Ogromnym atutem Powiatu są przebiegające przez Ziemię Braniewską szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe, które stwarzają warunki do międzynarodowych kontaktów. Swoim terytorium powiat obejmuje dużą część Zalewu Wiślanego, który jest największą atrakcją turystyczną Powiatu, a jego wody wyznaczają trasę komunikacyjną do Krynicy Morskiej, Elbląga i do Federacji Rosyjskiej.

Powierzchnia powiatu wynosi 1 201,56 km², co stanowi 4,97% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego².

2. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

Województwo warmińsko-mazurskie jest na 4. miejscu pod względem powierzchni województwem, natomiast 12. pod względem liczby ludności. Jest jednym z najmniej zaludnionych województw, jeśli brać pod uwagę tereny wiejskie (25 osób na km²). **Powiat braniewski zalicza się do obszarów słabo zaludnionych, średni wskaźnik gęstości zaludnienia w 2012 roku wynosił 36 osób na km²** (w województwie warmińsko-mazurskim – 60, w Polsce - 123)³. W zależności od gminy, wskaźnik gęstości zaludnienia jest bardzo zróżnicowany terytorialnie. Waha się od 16 osób na km² w wiejskich gminach: Lelkowo oraz Płoskinia, do 30 osób na km² w gminie Frombork (nie licząc gminy miejskiej Braniewo – 1417 osób na km²)⁴.

² Główny Urząd Statystyczny, dane za 2011 r.

³ Główny Urząd Statystyczny, Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2012 r.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2012 r.

Liczba mieszkańców powiatu braniewskiego według stanu na 31.12.2011 r. wyniosła 43 276 osób (w tym nieco ponad połowę – 50,11% stanowiły kobiety), co stanowi 2,98% populacji całego województwa. W latach 2005-2012 populacja ludności powiatu braniewskiego zmalała o 0,82% i według Głównego Urzędu Statystycznego taka tendencja utrzyma się do roku 2030⁵.

Tabela 1. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie braniewskim 2011 r.

	Wiek przed- Produkcyjny	%	Wiek produkcyjny	%	Wiek po- produkcyjny	%	OGÓŁEM
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO- MAZURSKIE	284478	19,58%	947920	65,26%	220198	15,16%	1452596
POWIAT BRANIEWSKI	8527	19,70%	28475	65,80%	6274	14,50%	43276
GMINA MIEJSKA BRANIEWO	3338	18,98%	11707	66,58%	2539	14,44%	17584
GMINA MIEJSKO- WIEJSKA FROMBORK	672	17,97%	2492	66,65%	575	15,38%	3739
GMINA MIEJSKO- WIEJSKA PIENIEŻNO	1216	18,10%	4458	66,34%	1046	15,57%	6720
GMINA WIEJSKA BRANIEWO	1446	22,73%	4142	65,10%	775	12,18%	6363
GMINA WIEJSKA LELKOWO	611	19,82%	1975	64,06%	497	16,12%	3083
GMINA WIEJSKA PŁOSKINIA	604	22,89%	1671	63,32%	364	13,79%	2639
GMINA WIEJSKA WILCZĘTA	640	20,33%	2030	64,49%	478	15,18%	3148

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województwa warmińsko-mazurskiego 2011.

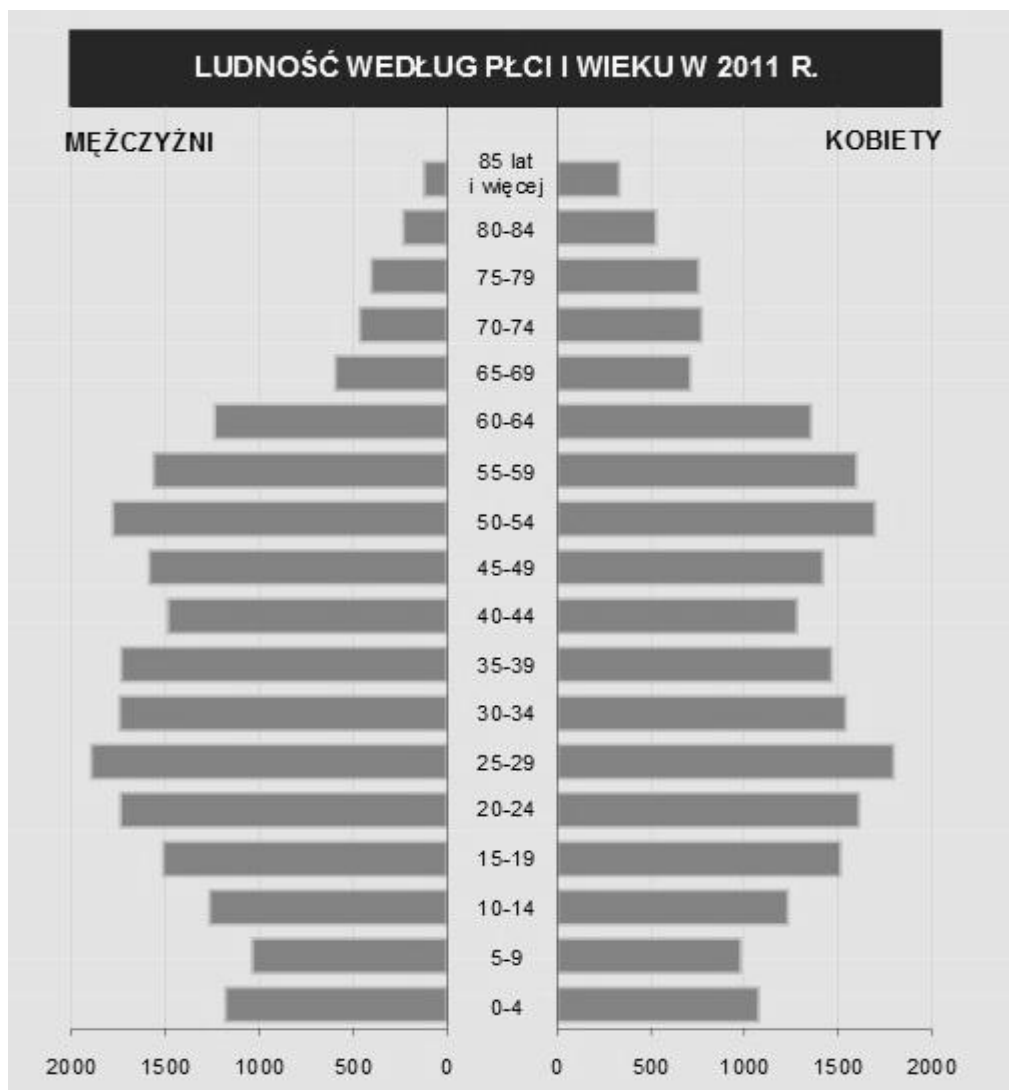
Jednym z ważniejszych czynników oceny ludności jest jej udział w różnych kategoriach wiekowych. W powiecie braniewskim w roku 2011 odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 19,7%, w wieku produkcyjnym – 65,8%, a w wieku poprodukcyjnym – 15,16%. Od roku 2004 następuje spadek osób w wieku przedprodukcyjnym⁶. Na przestrzeni ostatnich kilku lat udział grupy w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu nieznacznie wzrastał. Jednocześnie wzrastał również odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa jest odzwierciedleniem trendu ogólnokrajowego⁷.

⁵ Główny Urząd Statystyczny, Prognoza ludności powiatu braniewskiego na lata 2003-2030.

⁶ Urząd Statystyczny w Olsztynie, Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2012.

⁷ Raport badania lokalnego rynku pracy, Zapotrzebowanie na zawody, kwalifikacje i umiejętności zawodowe w powiecie braniewskim, 2011.

Rysunek 3. Ludność według płci i wieku w powiecie braniewskim w 2011 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie, *Statystyczne Vademecum samorządowca 2012*.

Jak można zaobserwować na Rysunku 3. w powiecie braniewskim występuje zbliżony odsetek kobiet i mężczyzn, jednakże powyżej wieku 60 lat następuje wzrost współczynnika feminizacji (liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn). Jest to odzworowanie ogólnokrajowego trendu.

3. SYTUACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY

Lokalny rynek pracy kształtowany jest poprzez podaż pracy oraz popyt na pracę. Podaż pracy to ogół osób już pracujących bądź poszukujących zatrudnienia za określoną płacę, a popyt na pracę to zgłaszane przez pracodawców zapotrzebowanie na pracę, czyli liczba osób, którą pracodawcy gotowi są zatrudnić oferując ustalone wynagrodzenie. Najtrudniejszym zadaniem rynku pracy jest dopasowanie popytu pracy z jej podażą,

zarówno ilościowe, jak i jakościowe – czyli nie tylko ilość chętnych do podjęcia pracy wraz z ilością pracy na rynku są ważne, jednym z równie ważnych elementów jest **dopasowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców**. Zatem niezbędna jest regularna diagnoza rynku pracy, aby rozpoznać zachodzące w nim zjawiska, strukturę popytu i podaży pracy po to aby móc dostosować odpowiednie instrumenty i narzędzia rynku pracy⁸.

Analizując sytuację na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim, trzeba zauważyć, iż **największym problemem w województwie jest wysokie, utrzymujące się bezrobocie** w północnych, zwłaszcza północno-zachodnich powiatach, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwa z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (bartoszycki, **braniewski**, kętrzyński), a także na południowym - wschodzie – szczególnie w powiecie piskim. W tych czterech powiatach w 2011 r. zanotowano stopę bezrobocia ponad 29%. Z analizy przestrzennego rozmieszczenia zjawisk wynika, iż na terenach, gdzie poziom bezrobocia był wysoki, funkcjonowało mniej podmiotów gospodarczych, więcej osób wymeldowało się na stałe niż zameldowało (saldo migracji na 1000 ludności było ujemne), a także więcej osób (w tym w wieku produkcyjnym) korzystało ze wsparcia pomocy społecznej⁹.

BEZROBOCIE

Brak równowagi na rynku pracy pojawia się głównie w sytuacji, kiedy podaż pracy jest większa niż popyt na pracę. Pojawia się wtedy zjawisko bezrobocia – część zdolnych do podjęcia pracy i poszukujących zatrudnienia osób nie znajduje posady. Problem bezrobocia na rynku pracy jest poważnym zjawiskiem, które stwarza problemy nie tylko w powiecie braniewskim, ale w całym województwie i kraju. Podstawowym miernikiem bezrobocia jest stopa bezrobocia, która wyraża stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo¹⁰.

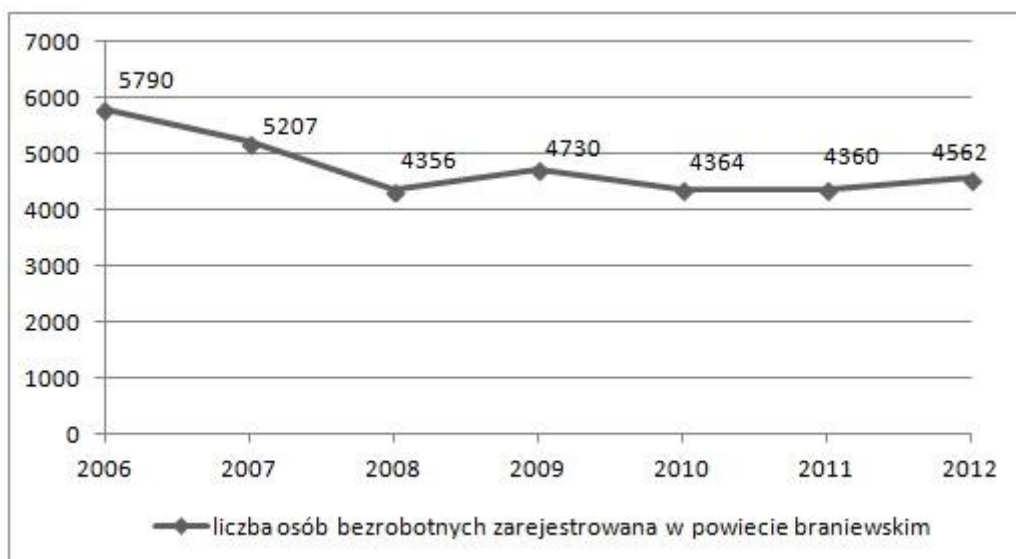
Na koniec IV kwartału 2012 roku w powiecie braniewskim zarejestrowanych było 4562 osób bezrobotnych, z czego kobiety stanowiły 52,19%. Stopa bezrobocia wynosiła 30,9%.

⁸ Sędłak & Sędłak, www.rynekpracy.pl, (19.04.2013).

⁹ Urząd Statystyczny w Olsztynie, Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2011 r.

¹⁰ Sędłak & Sędłak, www.rynekpracy.pl, (19.04.2013).

Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie braniewskim (stan na 31.XII)

Źródło: Opracowane na podstawie: GUS, Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2011 oraz badania lokalnego rynku pracy w Braniewie z roku 2011.

Od końca 2006 do końca 2008 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadała, po czym w 2009 roku wzrosła (o 8,6% w stosunku do roku poprzedniego). Od 2010 roku zauważalne jest nieznaczne wahanie liczby osób pozostających bez pracy. Dane prezentuje Wykres 1.

Powiat braniewski jest aktualnie drugim w Polsce powiatem o najwyższej stopie bezrobocia (31,4%), podczas gdy w województwie warmińsko-mazurskim poziom bezrobocia wynosi 22,5%, zaś w kraju – 14,4% (dane za luty 2013 r.)¹¹.

CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH

Spośród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy w powiecie braniewskim aż 4333 osób znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zalicza się do nich osoby do 25. roku życia, długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50. roku życia oraz bez kwalifikacji, doświadczenia lub bez wykształcenia średniego. Również osoby niepełnosprawne i osoby samotnie wychowujące do najmniej 1 dziecko.

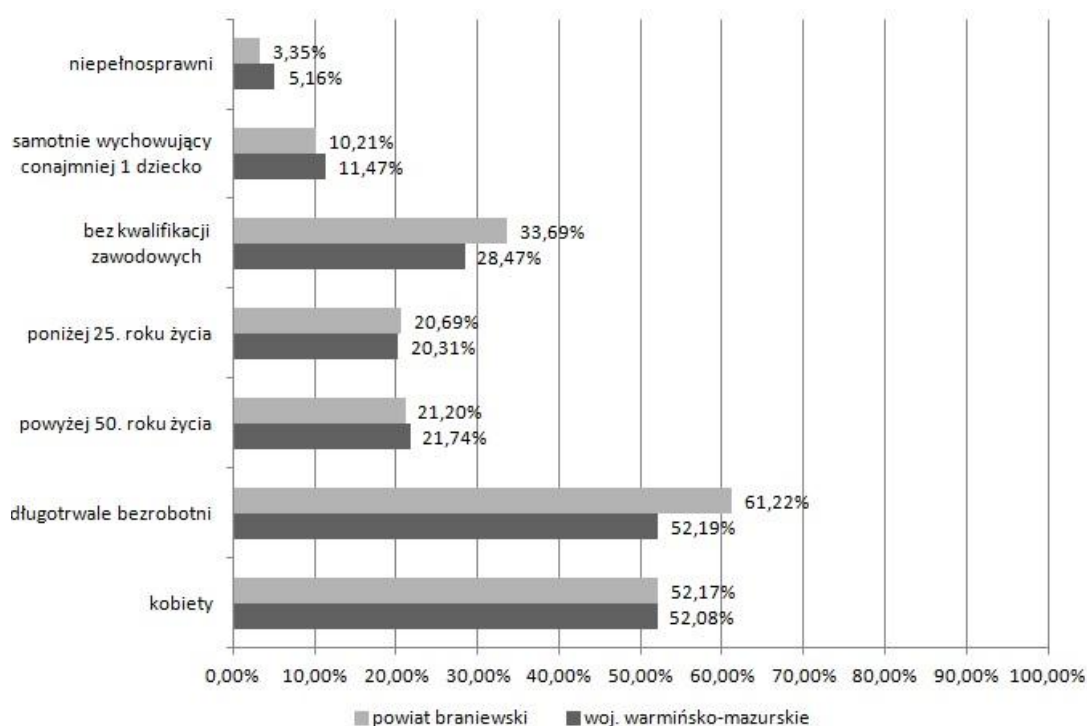
Powiat braniewski charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób długotrwale bezrobotnych na tle województwa. Nieco ponad 52% osób bezrobotnych zamieszkujących województwo warmińsko-mazurskie to osoby długotrwale bezrobotne (pozostające w rejestrze Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie

¹¹ Główny Urząd Statystyczny, Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w lutym 2013.

ostatnich 2 lat) w porównaniu do ponad 61% osób długotrwale bezrobotnych w powiecie braniewskim.

Analizując sytuację kobiet bezrobotnych, zauważalny jest podobny poziom bezrobocia w województwie (52,08%) oraz w powiecie braniewskim (52,17%). Podobne wnioski dotyczą osób do 25. roku życia: w województwie jest ich 20,31% natomiast w powiecie braniewskim – 20,69% oraz osób powyżej 50. roku życia: w województwie warmińsko-mazurskim ich odsetek wynosi 21,74%, natomiast w powiecie braniewskim – 21,20%.

Wykres 2. Porównanie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie i w powiecie na koniec 2012 r.

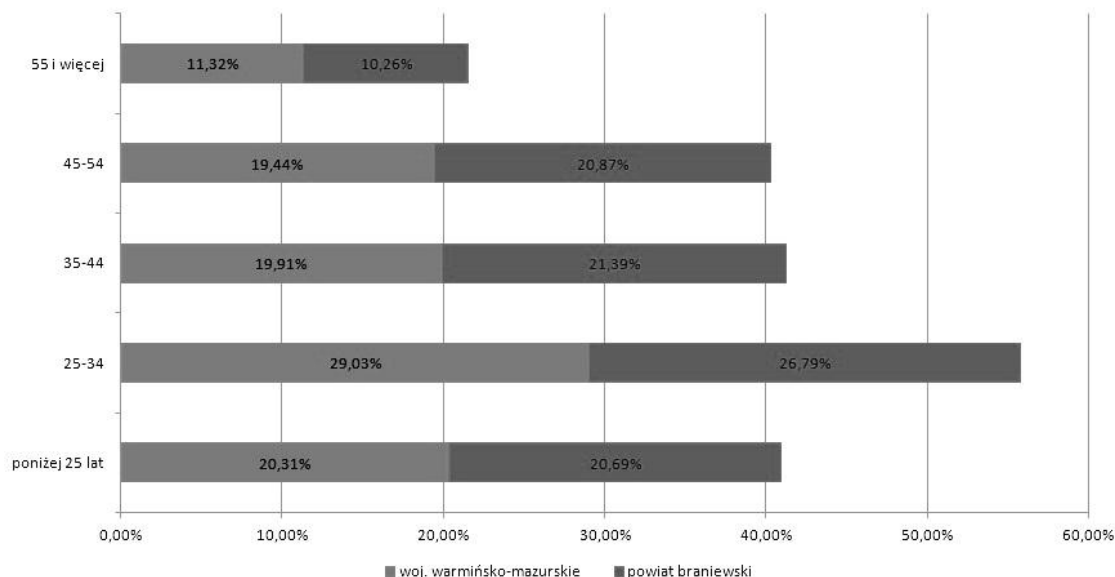
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za kwartał IV 2012 r. oraz Załącznika 1 do sprawozdania MPiPS – 01 Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie.

W powiecie braniewskim istnieje również duży odsetek osób bez kwalifikacji zawodowych, stanowią oni ponad 33,5% wszystkich osób bezrobotnych. Ponad 10% osób pozostających bez pracy wychowuje co najmniej 1 dziecko do 18. roku życia a nieco ponad 3,3% osób bezrobotnych to osoby niepełnosprawne. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy przedstawia Wykres 2.

Biorąc pod uwagę wiek zarejestrowanych osób bezrobotnych, największą liczbę zarówno w województwie, jak i w powiecie stanowią osoby młode: w wieku 25 - 35 lat (w województwie: 29,03%, w powiecie: 26,79%) oraz w wieku do 25 lat (odpowiednio: 20,31% oraz 20,69%). Około 21% bezrobotnych stanowią osoby w wieku

35 - 44 i podobny odsetek bezrobotnych jest w wieku 45 - 54 lata. Najmniej, bo nieco ponad 11% pozostających bez pracy stanowią osoby mające 55 lat i więcej. Rozkład wieku bezrobotnych w powiecie i w województwie przedstawia Wykres 3.

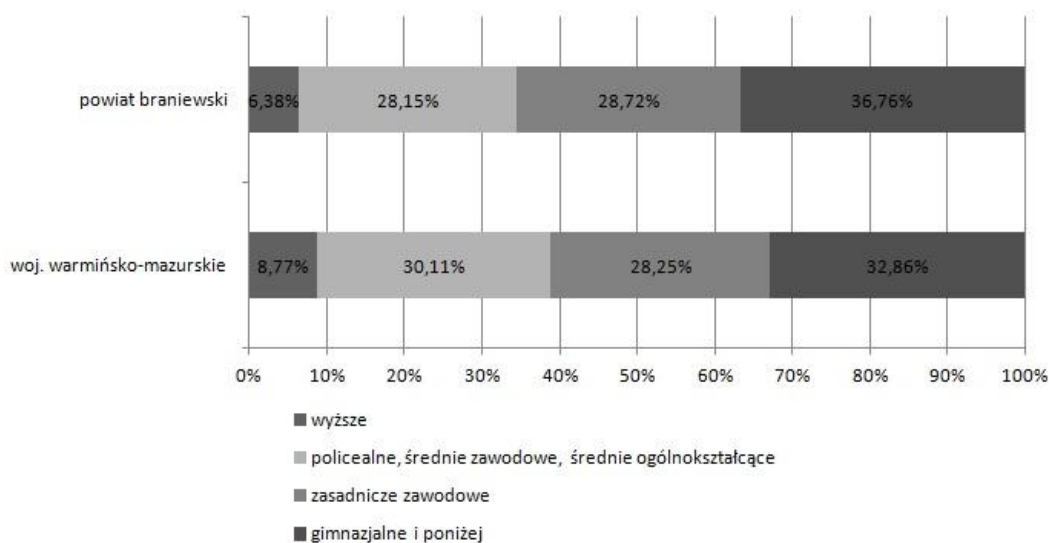
Wykres 3. Rozkład wieku bezrobotnych w województwie i w powiecie na koniec 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za kwartał IV 2012 r. oraz Załącznika 1 do sprawozdania MPiPS – 01 Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie.

W ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (podstawowym i niepełnym podstawowym). W województwie odsetek tych osób liczy niespełna 33%,

Wykres 4. Rozkład wykształcenia osób bezrobotnych w województwie i w powiecie na koniec 2012 r.

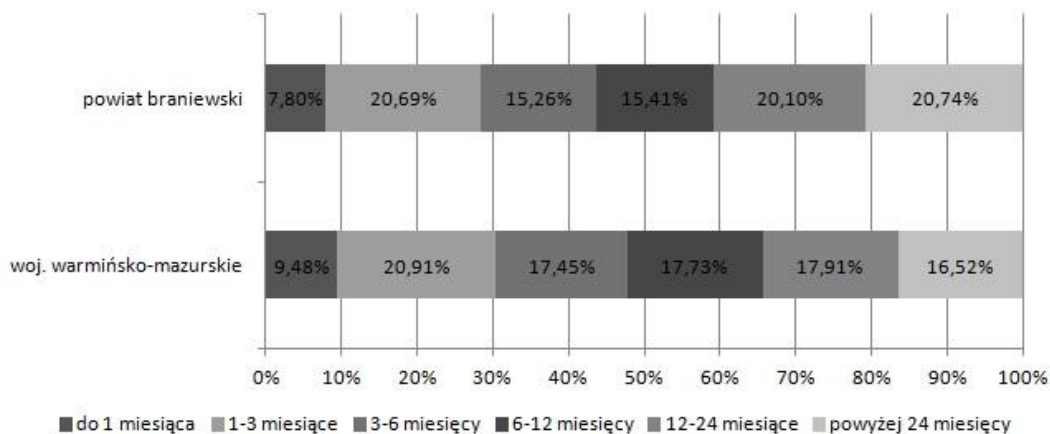

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za kwartał IV 2012 r. oraz Załącznika 1 do sprawozdania MPiPS – 01 Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie.

a w powiecie – ponad 36,5%. Nieco niższy udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych mają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W województwie stanowią oni nieco ponad 28%, natomiast w powiecie niewiele ponad 28,5%. Zdecydowanie najmniej osób liczy grupa bezrobotnych z wykształceniem wyższym – w powiecie braniewskim jest to zaledwie 6,38%. Rozkład wykształcenia osób bezrobotnych w województwie i w powiecie przedstawia Wykres 4.

Ważnym czynnikiem, który eliminuje osoby z rynku pracy jest staż pracy. W powiecie braniewskim osoby posiadające krótki staż pracy (do 1 roku) lub nieposiadający go w ogóle stanowią 36,26% ogółu. Odsetek ten jest wyższy niż w przypadku całego województwa, który wynosi 32,22%. Najmniej liczną grupą są bezrobotni posiadający staż powyżej 30 lat, w powiecie braniewskim stanowią oni zaledwie nieznacznie ponad 2%. Największy odsetek bezrobotnych stanowią osoby ze stażem od 1 do 5 lat, stanowią oni ponad 25,5% wszystkich osób zarejestrowanych w urzędzie pracy. Bardzo zbliżony odsetek stanowią osoby ze stażem pracy 5 -10 lat oraz 10-20 lat – stanowią oni po niespełna 13,8% całości. Stażem pracy między 20 a 30 lat w powiecie braniewskim może pochwalić się około 8,7% ogółu osób bezrobotnych. Dane te ilustruje Wykres 5.

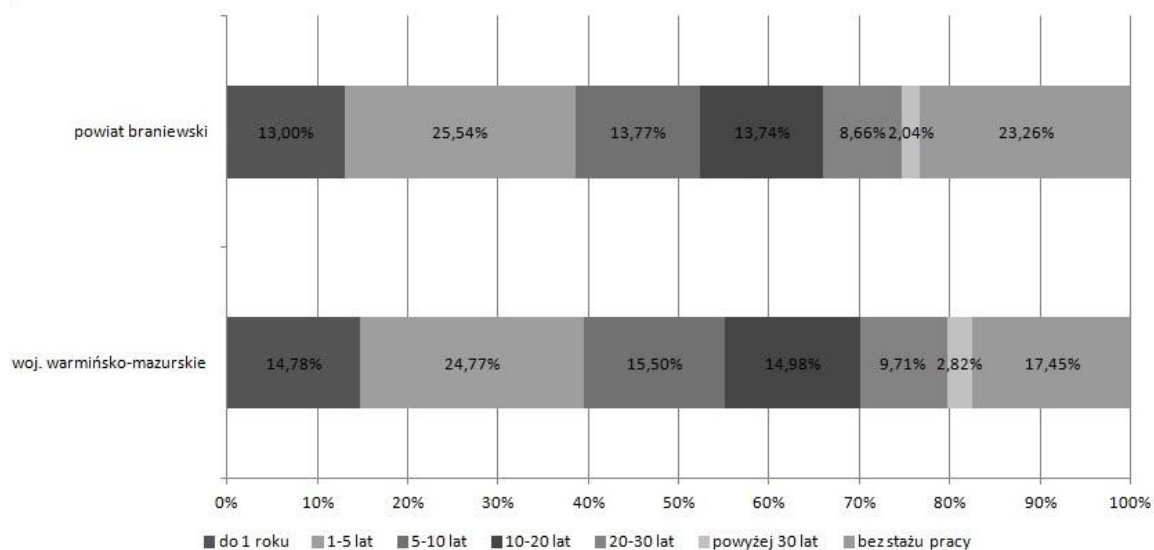
Wykres 5. Bezrobotni według stażu pracy w województwie i w powiecie na koniec 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za kwartał IV 2012 r. oraz Załącznika 1 do sprawozdania MPiPS – 01 Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie.

Jednym z ważniejszych czynników przy analizie lokalnego rynku pracy jest czas pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne. Najwięcej bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 24 miesiące – stanowią oni ponad 20,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i jest to ponad 4 punkty procentowe więcej niż w województwie i o prawie 6% więcej niż w 2011 roku. Rozkład omawianych danych ilustruje Wykres 6.

Wykres 6. Bezrobotni z podziałem na okres pozostawania bez pracy w województwie i w powiecie na koniec 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za kwartał IV 2012 r. oraz Załącznika 1 do sprawozdania MPiPS – 01 Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie.

Przedmiotem szczególnej analizy w niniejszym badaniu były osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a mianowicie osoby do 30. roku życia oraz osoby powyżej 50. roku życia, którym poświęcone są kolejne strony tejże publikacji.

II. OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

1. NOTA METODOLOGICZNA BADANIA

Na proces badawczy składały się następujące elementy:

- opracowanie metodologii badawczej,
- skonstruowanie narzędzi badawczych,
- dobór próby badawczej oraz rekrutacja respondentów do badania,
- przeprowadzenie wywiadów kwestionariuszowych PAPI,
- analiza danych wtórnych,
- opracowanie rekomendacji działań na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy,
- opracowanie raportu końcowego.

Problemem badawczym była ocena przyczyn niepodejmowania zatrudnienia przez osoby bezrobotne z powiatu braniewskiego w grupach wiekowych: do 30. roku życia oraz po 50. roku życia, wyznaczenie metod zmniejszenia bezrobocia wśród badanej grupy oraz analiza preferowanych kierunków szkoleniowych.

Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone poprzez:

- analizę danych wtórnych, która uwzględniała dane ze statystyki publicznej dotyczące powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju (dane dostępne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Braniewie, dane Głównego Urzędu Statystycznego, dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie) a także dotychczasowe badania dotyczące rynku pracy przeprowadzone w powiecie braniewskim (*„Badanie lokalnego rynku pracy na terenie powiatu braniewskiego”* z roku 2008 oraz *„Badanie lokalnego rynku pracy - zapotrzebowanie na zawody, kwalifikacje i umiejętności zawodowe w powiecie braniewskim”* z roku 2011),
- badanie osób bezrobotnych metodą wywiadów kwestionariuszowych PAPI z wykorzystaniem kwestionariusza wywiadu.

Wielkość próby badawczej wyniosła: 300 respondentów z powiatu braniewskiego:

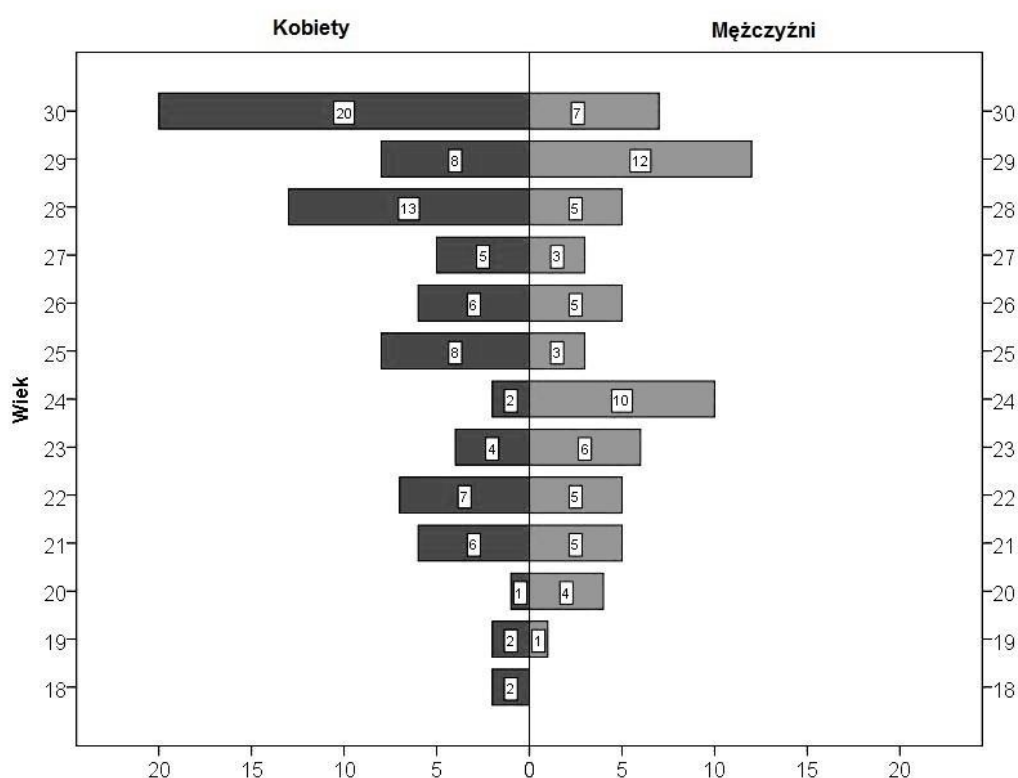
- 150 osób bezrobotnych do 30. roku życia,
- 150 osób bezrobotnych po 50. roku życia.

2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OSÓB BADANYCH

Wywiady kwestionariuszowe zostały przeprowadzone z 300 osobami bezrobotnymi zarejestrowanymi w Powiatowym Urzędzie Pracy w Braniewie. Struktura próby odpowiada rzeczywistej strukturze osób bezrobotnych.

Rysunek 4. Struktura badanych osób bezrobotnych ze względu na płeć i wiek do 30. roku życia

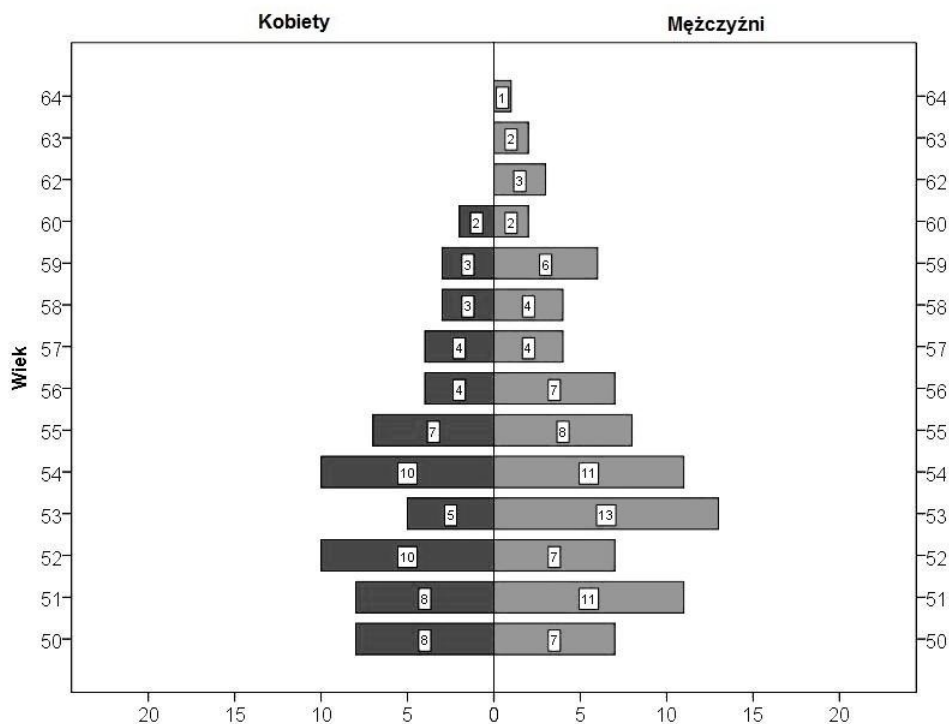

Źródło: Opracowanie własne

W badaniu osób do 30. roku życia dominowały kobiety w wieku 30 lat, było ich 20 (13,33% ogólnej liczby badanych osób do 30. roku życia). W sumie ilość badanych kobiet do 30. roku życia wyniosła 84 (56%), natomiast mężczyzn – 66 (44%).

Najwięcej osób badanych powyżej 50. roku życia było w przedziale wiekowym 50 - 59 lat, co stanowiło 93,33% wszystkich badanych do 50. roku życia. W wieku od 60 do 64 lat badaniu poddanych zostało 10 osób. Obrazuje to Rysunek 5.

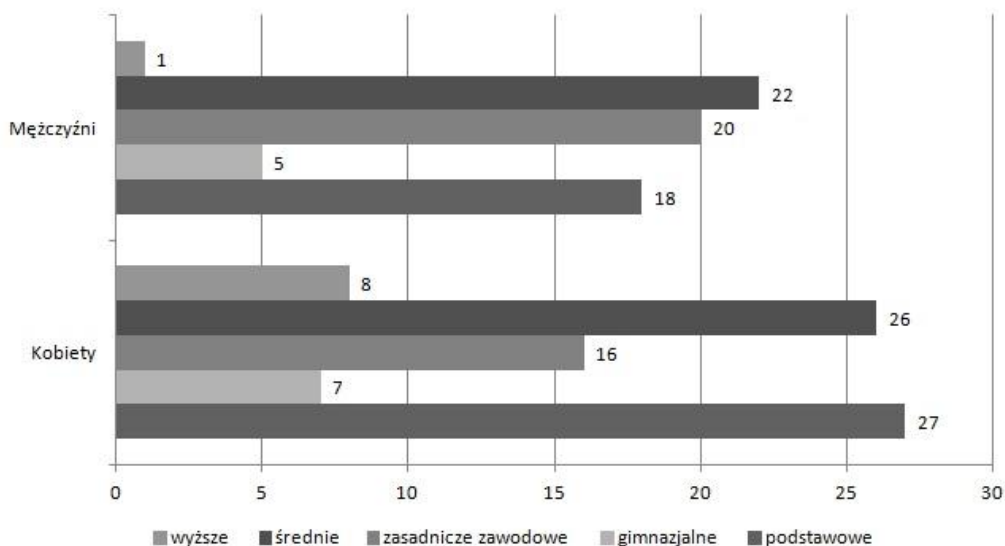
Rysunek 5. Struktura badanych osób bezrobotnych ze względu na płeć i wiek powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Badane powyżej 50. roku życia kobiety stanowiły niespełna 43% ogółu badanych w podanym przedziale wiekowym (było ich 64), natomiast liczba mężczyzn wyniosła 86, co stanowiło nieco ponad 57%.

Wykres 8. Struktura badanych osób bezrobotnych do 30. roku życia ze względu na płeć oraz wykształcenie

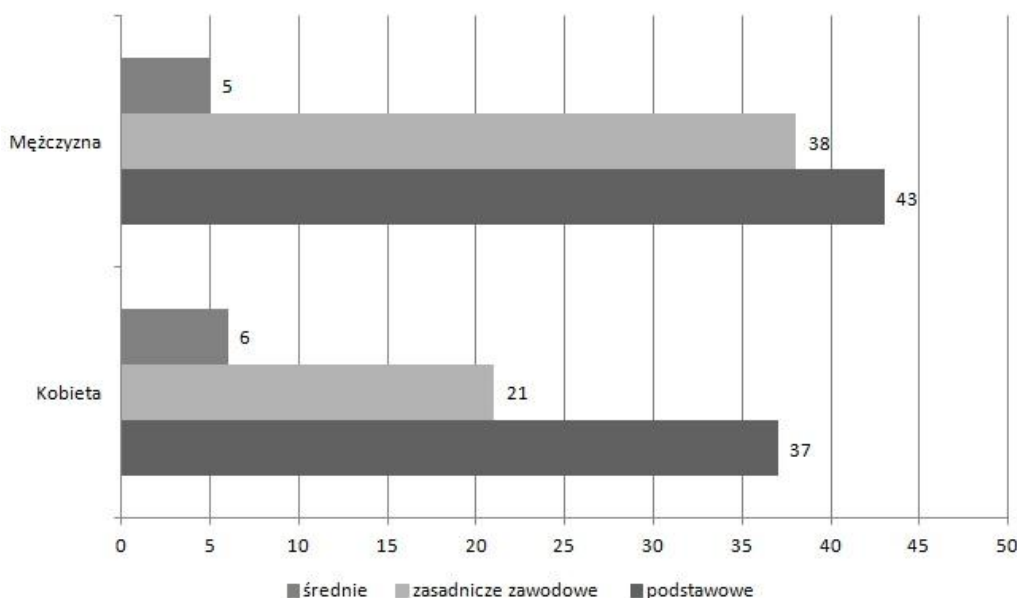

Źródło: Opracowanie własne

W przedziale wiekowym do 30. roku życia najliczniejszą grupę tworzyły osoby z wykształceniem podstawowym oraz średnim ogólnokształcącym (w sumie 62%).

Osób z wykształceniem podstawowym było 45, co stanowiło 30% badanych, natomiast osoby bezrobotne z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowiły 32% respondentów. Najmniej było osób z wykształceniem wyższym, stanowiły one jedynie 6% badanych. Wykształcenie gimnazjalne natomiast pojawiło się u 12 osób bezrobotnych, co stanowi 8% wszystkich badanych w podanej grupie wiekowej.

Wykres 9. Struktura badanych osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia ze względu na płeć oraz wykształcenie

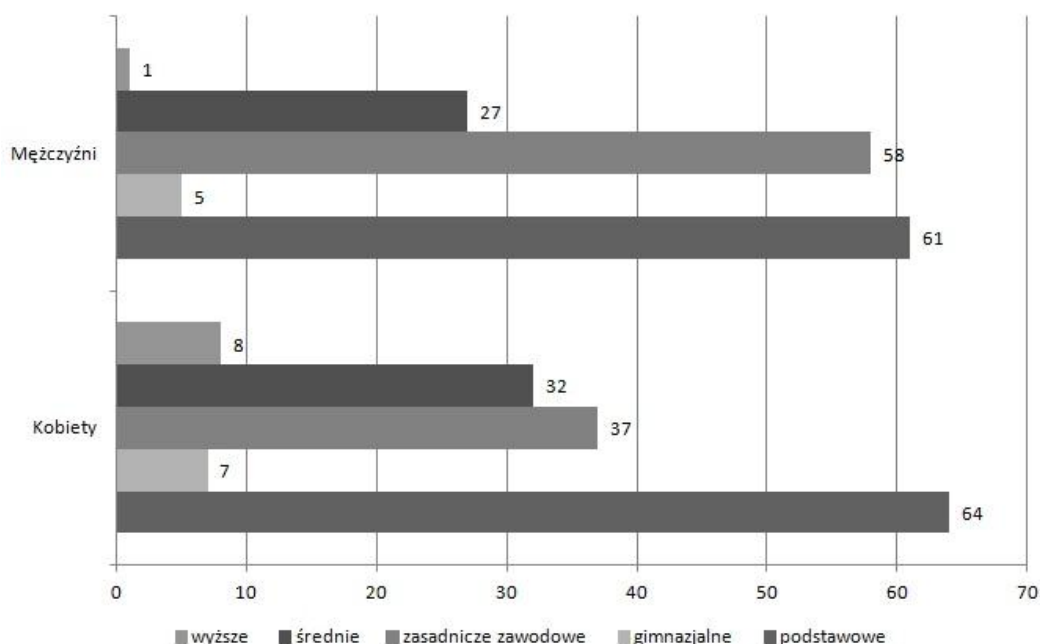

Źródło: Opracowanie własne

Natomiast analizując strukturę badanych osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia, zdecydowanie najwięcej posiadało wykształcenie podstawowe - 80 osób, co stanowi ponad 53% respondentów. Wykształcenie zasadnicze zawodowe wystąpiło 59 razy, zatem odsetek osób bezrobotnych z takim poziomem wykształcenia wyniósł nieco ponad 39%. Osoby bezrobotne z wykształceniem średnim w podanej grupie wiekowej stanowiły niewiele ponad 7% ogółu badanych. Nie zarejestrowane zostały osoby z wykształceniem gimnazjalnym oraz wyższym.

Biorąc pod uwagę wszystkich respondentów (zarówno do 30. roku życia, jak i powyżej 50. roku życia), ponad 45,6% (137 osób) posiadało wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe. Badani z wykształceniem zawodowym stanowili niespełna 31,7% wszystkich badanych, a z wykształceniem średnim - 19,66%. Dane liczbowe obrazuje Wykres 10.

Wykres 10. Struktura badanych osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz powyżej 50. roku życia ze względu na płeć oraz wykształcenie

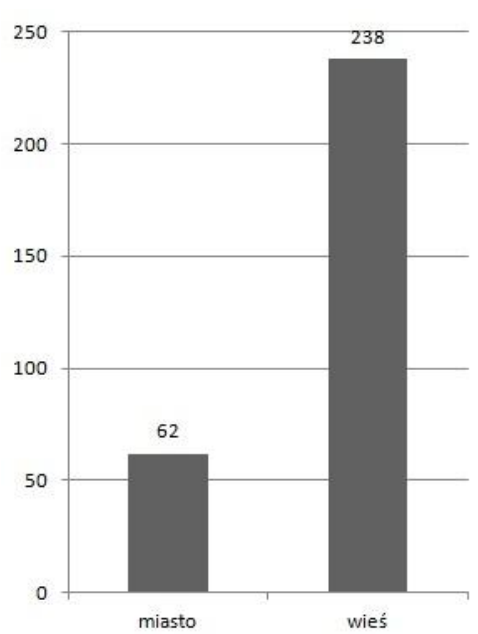

Źródło: Opracowanie własne

Spośród badanych bezrobotnych, tylko niespełna 21% z nich było na stałe zameldowanych w mieście, natomiast większość jako miejsce stałego zamieszkania podawała wieś - 238 osób, co stanowiło nieco ponad 79%. Ilustruje to Wykres 11. Co jest warte zauważenia, w grupie wiekowej 56 i powyżej, aż 89% badanych zamieszkiwało wieś a tylko 11% - miasto.

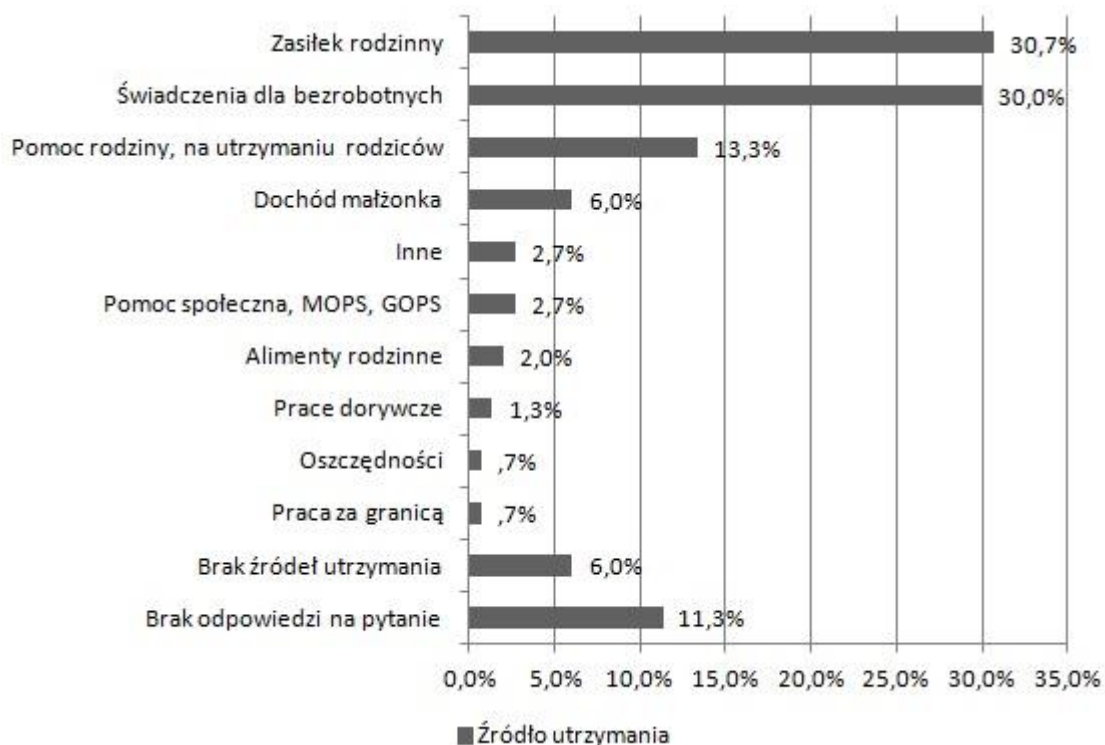
Kolejną poruszaną kwestią opisującą osoby badane była charakterystyka pod względem źródła utrzymania. Dane ilustrują: Wykres 12 oraz Wykres 13.

Wykres 11. Badani bezrobotni względem stałego miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 12. Charakterystyka bezrobotnych do 30. roku życia pod względem źródła utrzymania

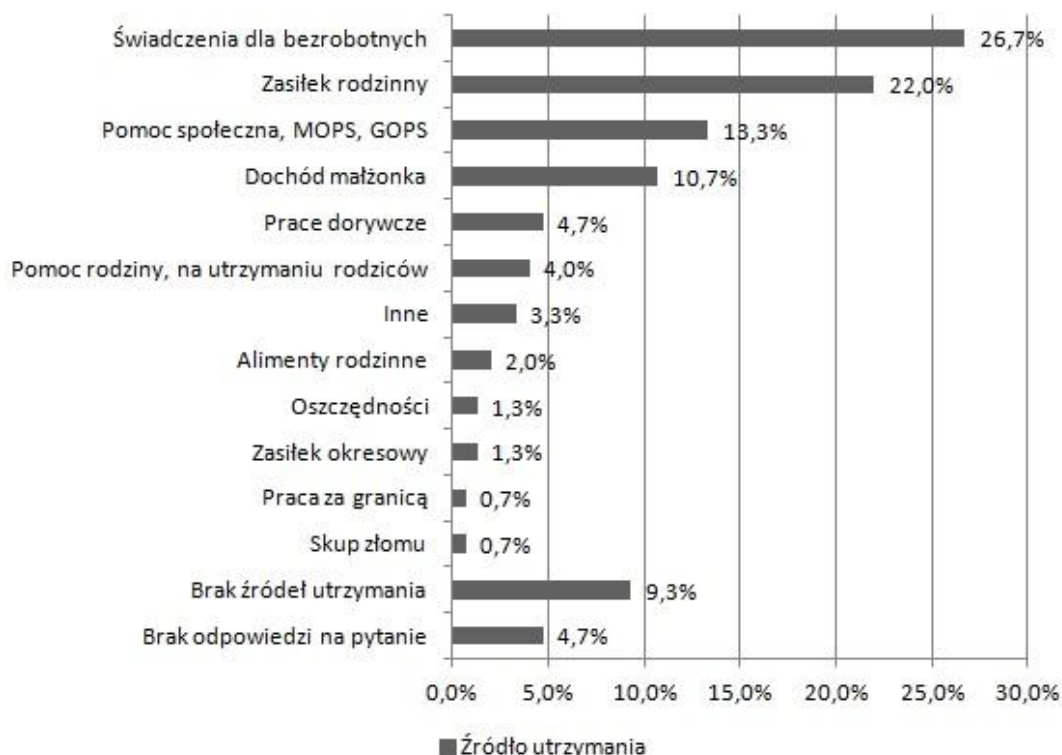

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej osób wśród grupy do 30. roku życia pozostawało na zasiłku rodzinnym (30,7% respondentów) oraz korzystało ze świadczeń dla bezrobotnych (30% badanych). Kolejny odsetek stanowił nieco ponad 13,3% i oznaczał osoby pozostające na utrzymaniu rodziców bądź korzystające z pomocy rodziny. Część respondentów (14%) odmówiła podania informacji o źródle dochodów zaznaczając pozycję „inne źródło”, nie podając jego rodzaju lub nie odpowiadając na podane pytanie. O dziwo z całkowitym brakiem źródła utrzymania radzi sobie 6% badanych w danej grupie wiekowej, co może oznaczać szarą strefę. Pozostałe odpowiedzi to: alimenty rodzinne (2%), prace dorywcze (1,3%) oraz oszczędności (0,7%). Dochody z pracy za granicą stanowią źródło utrzymania dla 0,7% respondentów do 30. roku życia.

Nieco inna sytuacja występuje u osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia. **Największy odsetek stanowią osoby utrzymujące się ze świadczeń dla bezrobotnych (26,7% badanych) oraz zasiłków dla bezrobotnych (22%).** Kolejne źródło utrzymania pod względem procentowego udziału stanowi korzystanie z Miejskiego oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (nieco ponad 13%).

Wykres 12. Charakterystyka bezrobotnych powyżej 50. roku życia pod względem źródła utrzymania

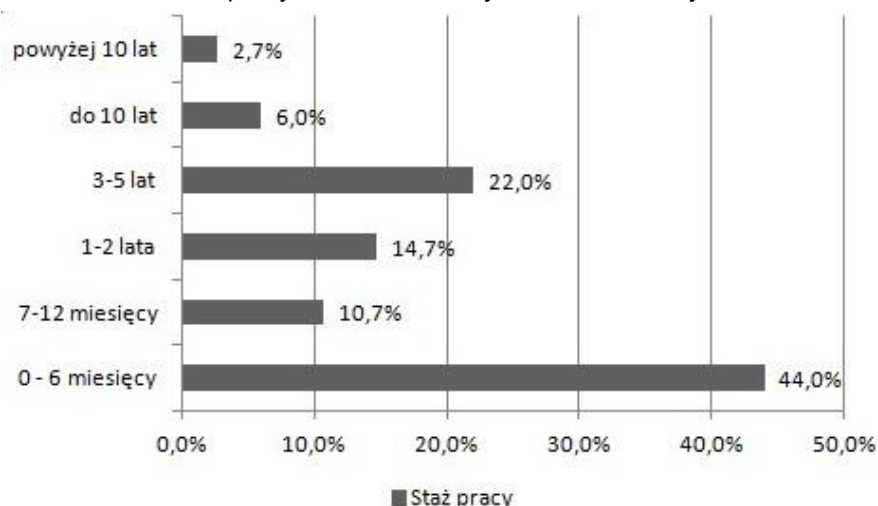
Źródło: Opracowanie własne

W grupie wiekowej powyżej 50. roku życia o 4,7% więcej osób utrzymuje się z dochodów małżonka i o 3,4% więcej z prac dorywczych (4,7% respondentów). W badanej grupie wiekowej również nastąpiła niechęć do odpowiedzi na pytanie dotyczące źródła utrzymania – 10% osób badanych nie odpowiedziało na pytanie bądź zaznaczyło pozycję „inne” nie podając źródła dochodu. Alimenty rodzinne stanowiły odsetek w wysokości 2%, oszczędności 1,3%, podobnie jak zasiłek okresowy. Z pracy zagranicą utrzymuje się, podobnie jak w grupie do 30. roku życia – 0,7% badanych. Dodatkowo pojawiły się również odpowiedzi, że źródłem utrzymania jest skup złomu, stanowiły one 0,7% całości.

2.2. CHARAKTERYSTYKA DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO

Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy do 30. roku życia, którzy posiadający krótki staż pracy (do 1 roku) stanowią aż 54,7% badanych. Jedynie 2,7% posiada staż pracy dłuższy niż 10. Rozkład stażu pracy bezrobotnych do 30. roku życia przedstawia Wykres 14.

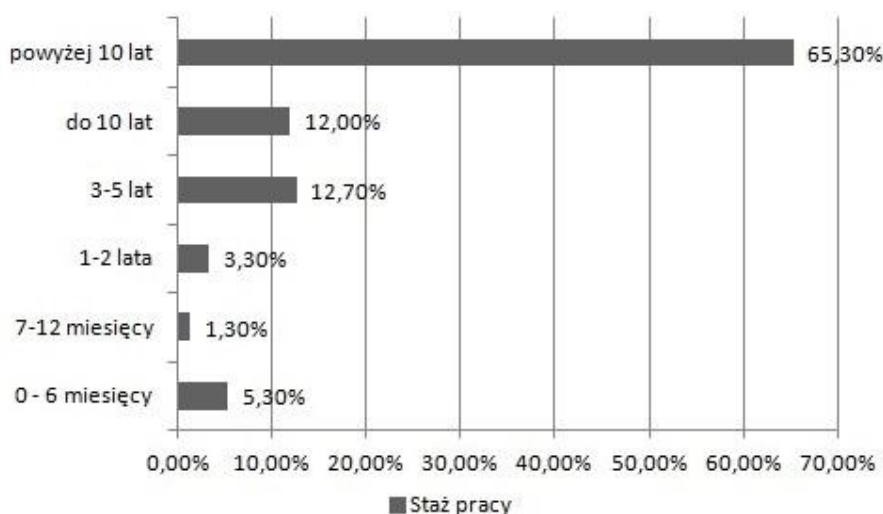
Wykres 14. Rozkład stażu pracy osób bezrobotnych do 30. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia dominują osoby o stażu pracy powyżej 10 lat (stanowią oni 65,3% badanych w podanej grupie wiekowej). Osoby bez doświadczenia lub z doświadczeniem nieprzekraczającym 12 miesięcy stanowią 6,6% ogółu badanych. Rozkład stażu pracy bezrobotnych powyżej 50. roku życia przedstawia Wykres 15.

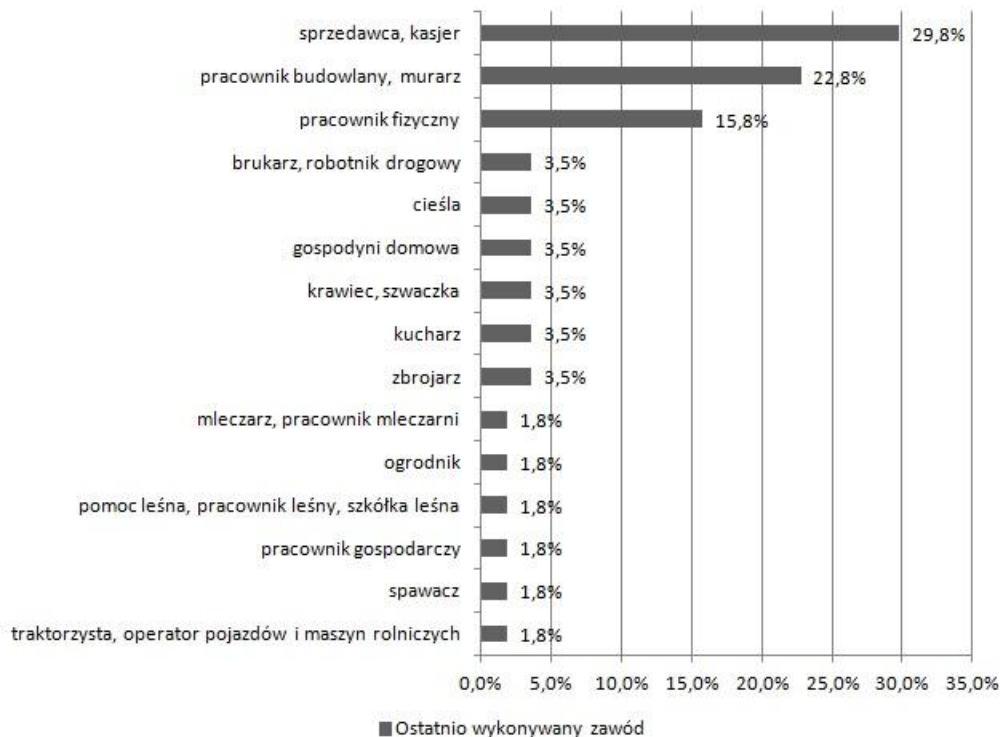
Wykres 15. Rozkład stażu pracy osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Na pytanie „Jaki jest Pana/Pani ostatnio wykonywany zawód?” osoby do 30. roku życia najczęściej podawały: sprzedawca, kasjer (niepełna 30% respondentów), pracownik budowlany, murarz (22,8%) oraz pracownik fizyczny, który może w praktyce oznaczać wiele różnych zawodów – 15,8%. Kolejne zawody występujące w równym odsetku 3,5% to: brukarz – robotnik drogowy, cieśla, gospodyni domowa (osoba zajmująca się domem, niepracująca), krawiec-szwaczka, kucharz i zbrojarz. Pozostałe zawody przedstawia Wykres 16.

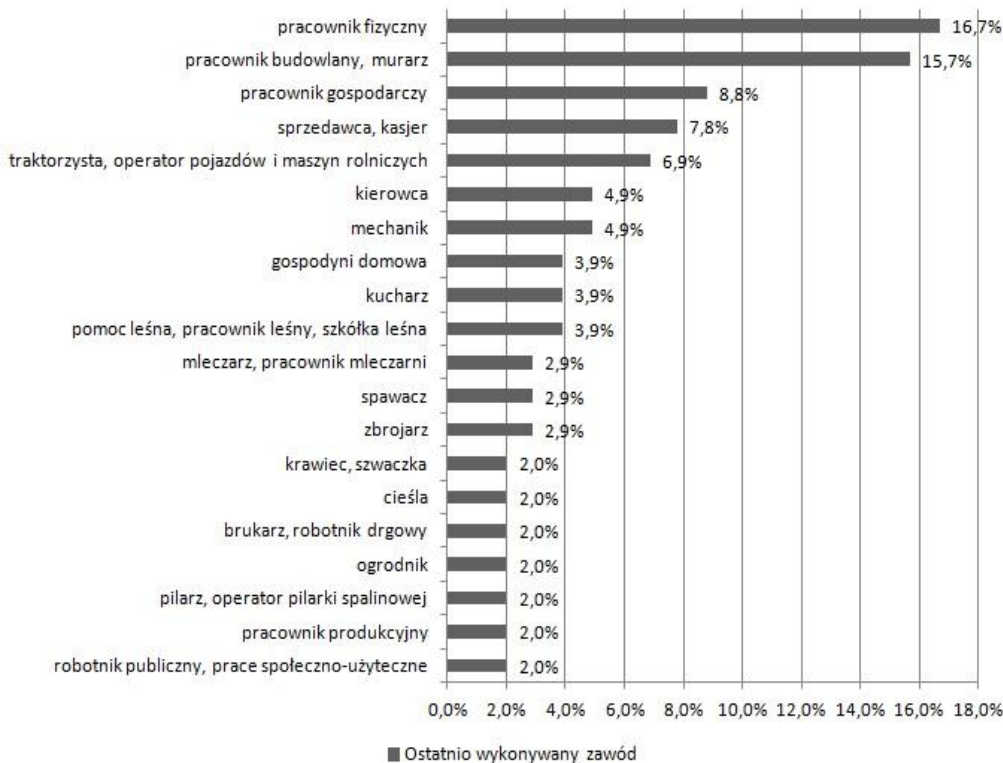
Wykres 16. Ostatnio wykonywany zawód wśród badanych do 30. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

W odpowiedziach respondentów powyżej 50. roku życia najczęściej wykonywane zawody to: pracownik fizyczny (16,7%) oraz pracownik budowlany, murarz – 15,7%.

Wykres 17. Ostatnio wykonywany zawód wśród badanych powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Następnie pracownik gospodarczy (8,8%), sprzedawca – kasjer (7,8%) oraz traktorzysta – operator pojazdów i maszyn rolniczych – 6,9%. Pozostałe najczęściej wymieniane zawody ilustruje Wykres 17.

Były również pojedyncze przypadki następujących zawodów, wyróżnianych jako ostatnio wykonywany zawód: meliorant – nawadnianie gruntów, palacz CO, pracownik kotłowni, kierownik drgań w laboratorium, opiekunka domowa, sprzątaczką, pomoc domowa, pracownik ochrony, tapicer, akustyk, pomoc kuchenna, motorniczy tramwaju, nauczyciel, świetlicowa, recepcjonistka, portierka, asystent w oddziale przedszkolnym, kierownik techniczny, magazynier, sortownik, masarz – rzeźnik, dekarz, fryzjer, pracownik biurowy, telemarketer i drobiarz.

Osoby do 30. roku życia w ostatnim miejscu pracy najczęściej pracowały od 0 do 6 miesięcy (36% badanych). Staż ostatniego miejsca pracy u 57,3% respondentów w podanej grupie wiekowej wyniósł do 1 roku. Zaledwie 0,7% badanych odpowiedziało, że w ostatnim miejscu pracy przepracowali od 6 do 10 lat. Dane te przedstawione są dokładniej w Tabeli 2.

Tabela 2. Długość czasu zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy osób do 30. roku życia

Czas zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy	Częstość	Procent	Procent skumulowany
0 – 6 miesięcy	57	38,0	38,0%
7 – 12 miesięcy	29	19,3	57,3%
1 – 2 lata	25	16,7	74,0%
3 – 5 lat	14	9,3	83,3%
do 10 lat	1	,7	84,0%
jeszcze nie pracowałem/łam	24	16,0	100,0%
Ogółem	150	100,0	

Źródło: Opracowanie własne

Wśród badanych powyżej 50. roku życia najwięcej badanych w ostatnim miejscu pracy przepracowało 1-2 lata (26,2%). Zbliżony procent respondentów przepracował od 7 do 12 miesięcy – ich odsetek wynosi 24,8%. Kolejną najczęściej występującą odpowiedzią było okres od 0 do 6 miesięcy – tyle czasu w ostatnim miejscu pracy spędziło ponad 21% badanych. Tylko u 4,8% osób było to powyżej 10 lat. Nieco ponad 3% respondentów (5 osób) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Dane te przedstawia Tabela 3.

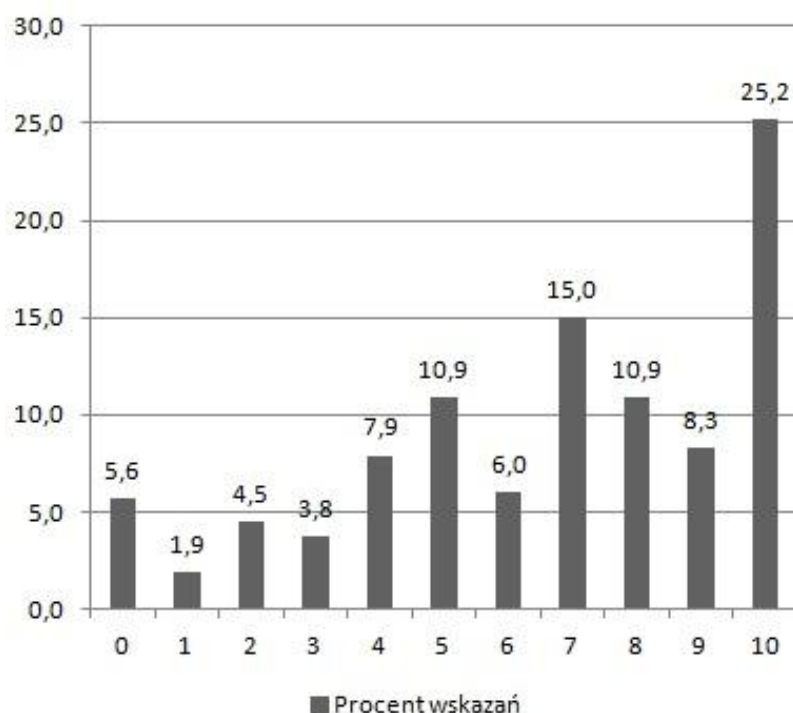
Tabela 3. Długość czasu zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy osób powyżej 50. roku życia

Czas zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy	Częstość	Procent	Procent skumulowany
0 – 6 miesięcy	31	21,4%	21,4%
7 – 12 miesięcy	36	24,8%	46,2%
1 – 2 lata	38	26,2%	72,4%
3 – 5 lat	16	11,0%	83,4%
do 10 lat	17	11,7%	95,2%
powyżej 10 lat	7	4,8%	100%
Ogółem	145	100%	

Źródło: Opracowanie własne

Na pytanie: „Jak ocenia Pan/Pani zadowolenie z ostatniej wykonywanej pracy (w skali od 0 do 10)?” najliczniejszą grupę tworzyły osoby stawiające 10 – było ich ponad 25%. Wartość powyżej średniej (5) zaznaczyło 65,4% respondentów, a średnia ocena wszystkich osób to 6,63, co oznacza, że generalnie **bezrobotni są zadowoleni z ostatnio wykonywanej pracy**. Bardzo niezadowolonych (zaznaczających odpowiedzi od 0 do 3) było 15,8%. Ilustruje to Wykres 18.

Wykres 18. Zadowolenie z ostatniej wykonywanej pracy

Źródło: Opracowanie własne

Niespełna 1/5 badanych osób bezrobotnych (19,1%) pracowała za granicą. Jeden respondent nie udzielił odpowiedzi na to pytanie. Prawie 81% badanych nie ma doświadczenia w pracy za granicą.

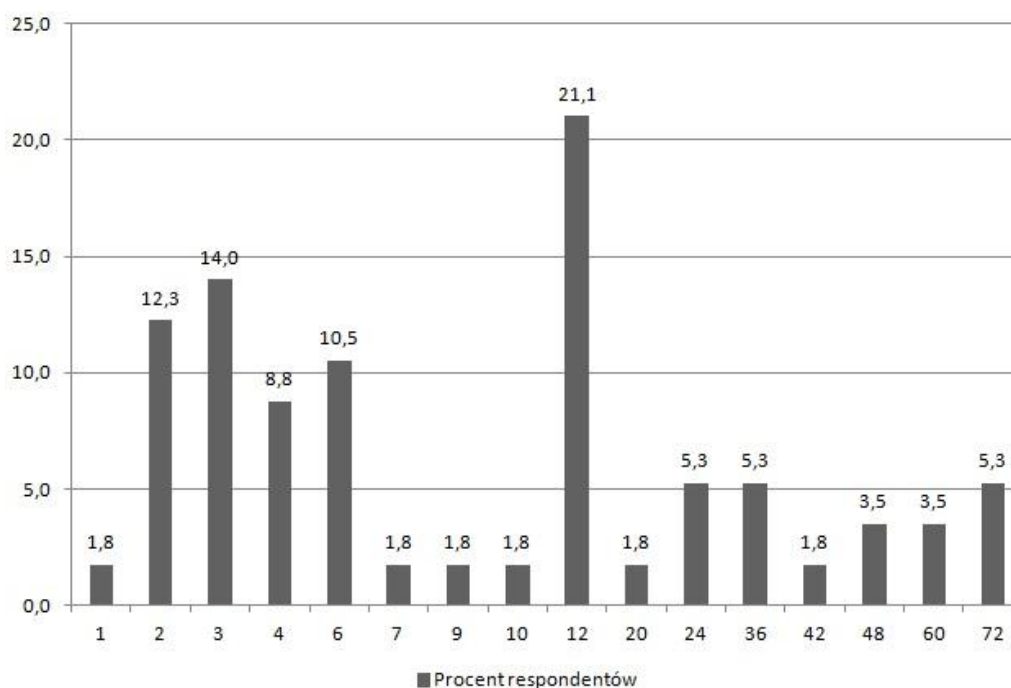
Tabela 4. Doświadczenie w pracy za granicą

Czy pracował(a) Pan/Pani za granicą?	Częstość	Procent ważnych
Tak	57	19,1%
Nie	242	80,9%
Ogółem	299	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobotni pracujący za granicą (57 osób) najczęściej pracowali przez okres 12 miesięcy (nieco ponad 21%). Kolejne odpowiedzi dotyczyły okresu od 2 do 6 miesięcy, w sumie na taki okres wyjechało z kraju 45,6% osób. Należy zaznaczyć, iż okres ten dotyczył czasu w sumie spędzonego w pracy za granicą, niekoniecznie jednorazowo. Osoby, które pracowały za granicą od 4 do 6 lat stanowią 12,3% ogółu wyjeżdżających. Dane te przedstawia Wykres 19.

Wykres 19. Ilość przepracowanych miesięcy za granicą w procentowym ujęciu ogółu badanych

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobotni wyjeżdżający zagranicę w zdecydowanej większości wykonywali pracę fizyczną (98,3% badanych). Tylko jedna osoba odpowiedziała, że zagranicą wykonywała pracę umysłową.

Tabela 5. Rodzaj pracy wykonywanej zagranicą

Rodzaj pracy	Częstość	Procentowy udział
praca fizyczna	56	98,3%
praca umysłowa	1	1,7%
Ogółem	57	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

CHARAKTERYSTYKA ZAGADNIENIA POSZUKIWANIA PRACY

Problem bezrobocia wzmaga fakt, iż nie każda osoba bezrobotna chce podjąć pracę oraz przede wszystkim - aktywnie jej poszukuje. Kolejne pytanie miało na celu zbadanie czy osoby bezrobotne z powiatu braniewskiego aktywnie poszukują pracy. Dane zawiera Tabela 6.

Tabela 6. Aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne w obu grupach wiekowych

Źródło:

Aktywne poszukiwanie pracy	Procent do 30. roku życia	Procent powyżej 50. roku życia	Procent w obu grupach wiekowych
Tak	87,2%	88,5%	87,9%
Nie	12,8%	11,5%	12,1%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

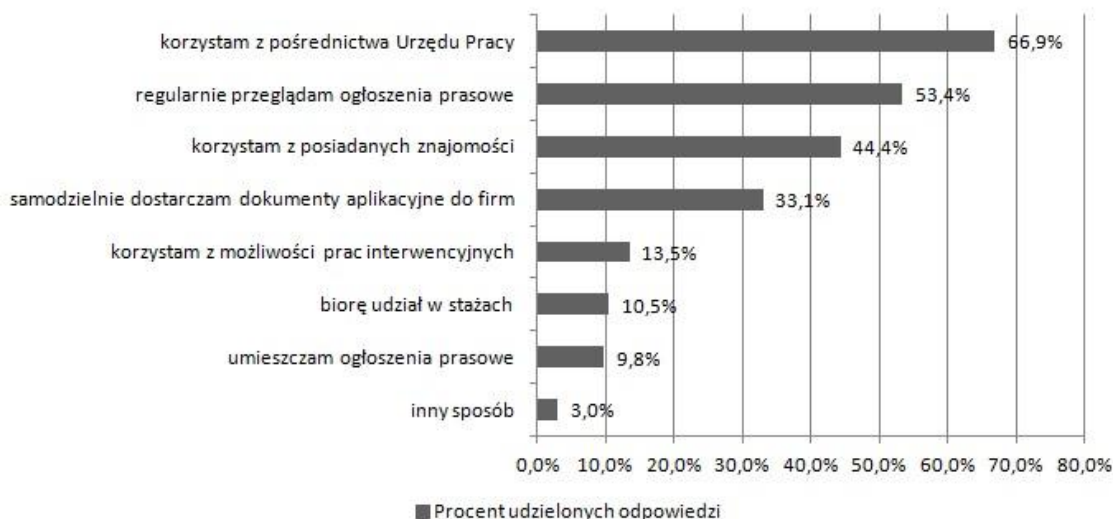
Opracowanie własne

Wśród obu grup wiekowych odsetek osób aktywnie poszukujących pracy jest zbliżony i wynosi 87,2% w przypadku osób do 30. roku życia oraz 88,5% dla osób powyżej 50. roku życia. Spośród wszystkich badanych nieco ponad 12% nie poszukuje pracy.

Wśród bezrobotnych do 30. roku życia, którzy aktywnie poszukując pracy, najwięcej osób odpowiedziało, że przy poszukiwaniu pracy korzysta z pośrednictwa Urzędu Pracy (niemal 70% badanych). Drugą najczęściej zaznaczaną odpowiedzią było regularne przeglądanie ogłoszeń prasowych (53,4%), a kolejną – korzystanie z posiadanych znajomości (44,4%). Analizowane dane przedstawia Wykres 20.

Wśród innych sposobów, jakie zaznaczyło 3% respondentów w podanej grupie wiekowej wymienione zostały: poszukiwanie pracy w Internecie (4 osoby) oraz samodzielne załatwianie wyjazdów zagranicznych (1 osoba).

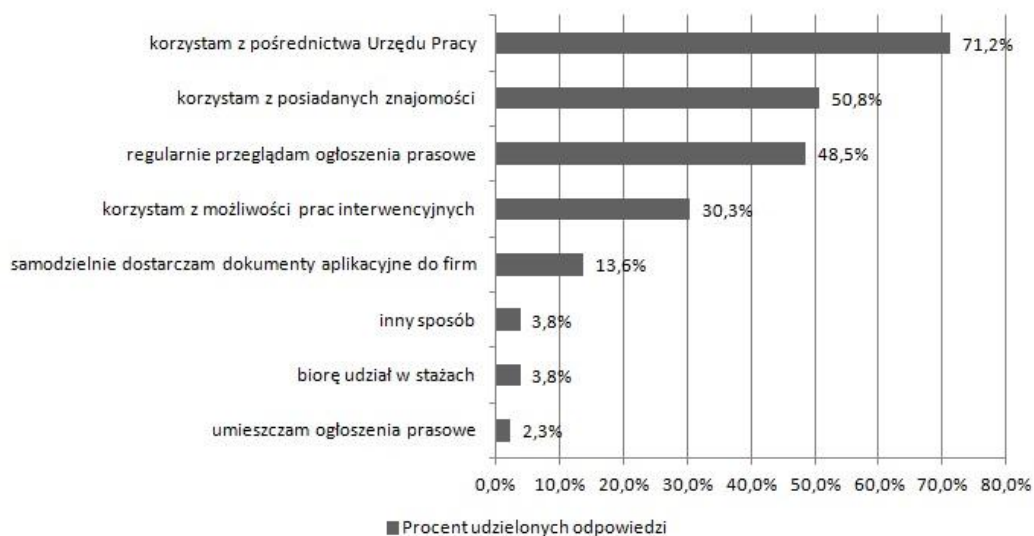
Wykres 20. Sposób aktywnego poszukiwania pracy osób do 30. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

W grupie wiekowej powyżej 50. roku życia na pierwszym miejscu jeśli chodzi o sposób aktywnego poszukiwania pracy również znalazło się korzystanie z pośrednictwa Urzędu Pracy (ponad 71% badanych), natomiast na drugim miejscu pojawiło się korzystanie z posiadanych znajomości (50,8%). Kolejnym pod względem częstości sposobem okazało się być regularne przeglądanie ogłoszeń prasowych, z którego korzysta 48,5% badanych w podanej grupie wiekowej. Co ciekawe 3 osoby (2,3%) zadeklarowały, iż samodzielnie umieszczają ogłoszenia prasowe. Niemal 4% respondentów poszukuje pracy w inny sposób, a najczęściej pojawiające się odpowiedzi, to: poszukiwanie pracy w Internecie (3 osoby), samodzielne poszukiwanie prac dorywczych (1 osoba) oraz poszukiwanie pracy u wójta (1 osoba). Szczegółowo analizowane dane prezentuje Wykres 21.

Wykres 21. Sposób aktywnego poszukiwania pracy osób powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Warto zaznaczyć, iż pytanie o sposób aktywnego poszukiwania pracy było pytaniem wielokrotnego wyboru, zatem procentowy udział odpowiedzi nie sumuje się do 100%.

W analizie sytuacji osób bezrobotnych niezmiernie ważnym wskaźnikiem jest długość pozostawania bezrobotnych bez pracy. Kolejne pytanie miało na celu zbadanie jak długo osoby z obu grup wiekowych pozostają bezrobotne. **Analizując osoby do 30. roku życia, prawie 1/3 z nich pozostaje bez pracy ponad 2 lata, czyli należą do osób długotrwale bezrobotnych.** Nieco ponad 22% osób w podanej grupie wiekowej pozostaje bez pracy w okresie między 1 a 2 lata, co również jest niepokojące. Bezrobotni pozostający bez pracy krótki okres czasu - do 3 miesięcy - stanowią 10,7% wszystkich badanych, a co piąta osoba do 30. roku życia (prawie 21%) poszukuje pracy przez okres od 3 do 6 miesięcy. Analizowane dane ilustruje Tabela 7.

Tabela 7. Okres pozostawania bez pracy osób do 30. roku życia

Okres pozostawania bez pracy	Częstość	Procentowy udział odpowiedzi
do 3 miesięcy	16	10,7%
od 3 do 6 miesięcy	31	20,8%
od 7 do 12 miesięcy	25	16,8%
1-2 lata	33	22,1%
powyżej 2 lat	44	29,5%
Ogółem	149	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia ponad połowa (52%) pozostaje bez pracy ponad 2 lata, czyli znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby długotrwale bezrobotne).

Tabela 8. Okres pozostawania bez pracy osób powyżej 50. roku życia

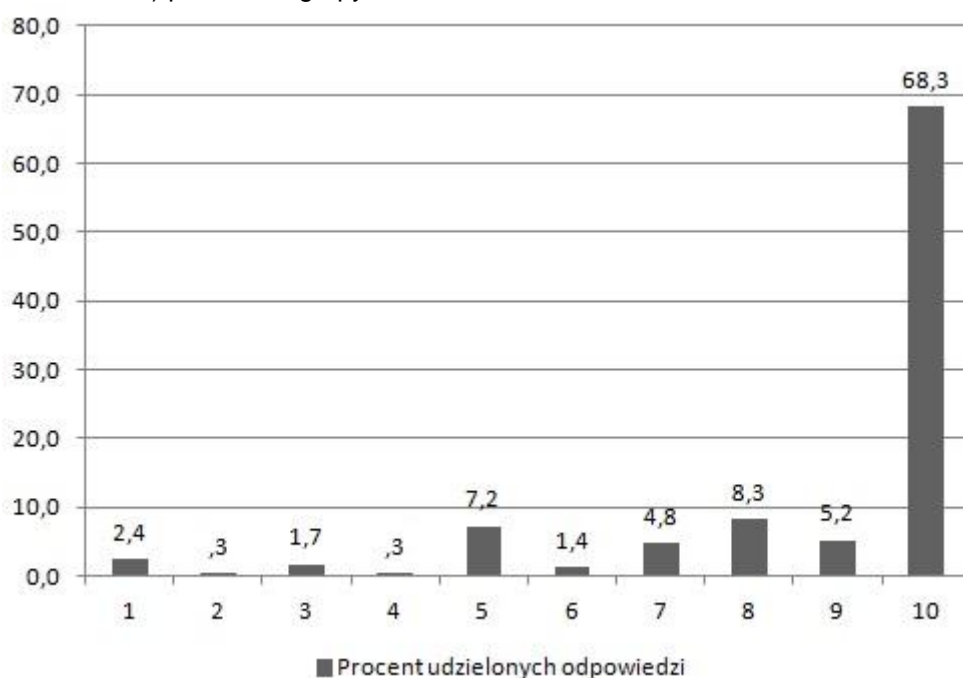
Okres pozostawania bez pracy	Częstość	Procentowy udział odpowiedzi
do 3 miesięcy	12	8,1%
od 3 do 6 miesięcy	14	9,5%
od 7 do 12 miesięcy	17	11,5%
1-2 lata	28	18,9%
powyżej 2 lat	77	52,0%
Ogółem	148	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Bez pracy od 1 do 2 lat pozostaje prawie 19% respondentów w podanej grupie wiekowej. Krótkotrwale bezrobotnych (do 6 miesięcy) jest zdecydowanie mniej, stanowią oni zaledwie 17,6% ogółu badanych. Dane ilustruje Tabela 8.

Badanych zapytano również o określenie trudności w znalezieniu pracy w powiecie braniewskim w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało, że pracę znaleźć jest bardzo łatwo, natomiast 10 – bardzo trudno. Wśród grupy osób do 30. roku życia najczęściej podawaną odpowiedzią była liczba 10, co oznacza, że oceniają oni trudność w znalezieniu pracy jako bardzo dużą. Średnia ze wszystkich odpowiedzi w podanej grupie wiekowej to 8,51. Natomiast w grupie wiekowej powyżej 50. roku życia średnia ze wszystkich odpowiedzi wynosi 9,19, co oznacza, że postrzegają oni trudność w znalezieniu pracy w powiecie braniewskim jako większą, niż osoby do 30. roku życia. Najczęściej podawaną odpowiedzią dla osób 50+ była również liczba 10. Wśród respondentów obu grup wiekowych procentowy udział poszczególnych odpowiedzi ilustruje Wykres 22.

Wykres 22. Ocena trudności w znalezieniu pracy w powiecie braniewskim w skali od 1 (bardzo łatwo) do 10 (bardzo trudno) przez obie grupy wiekowe

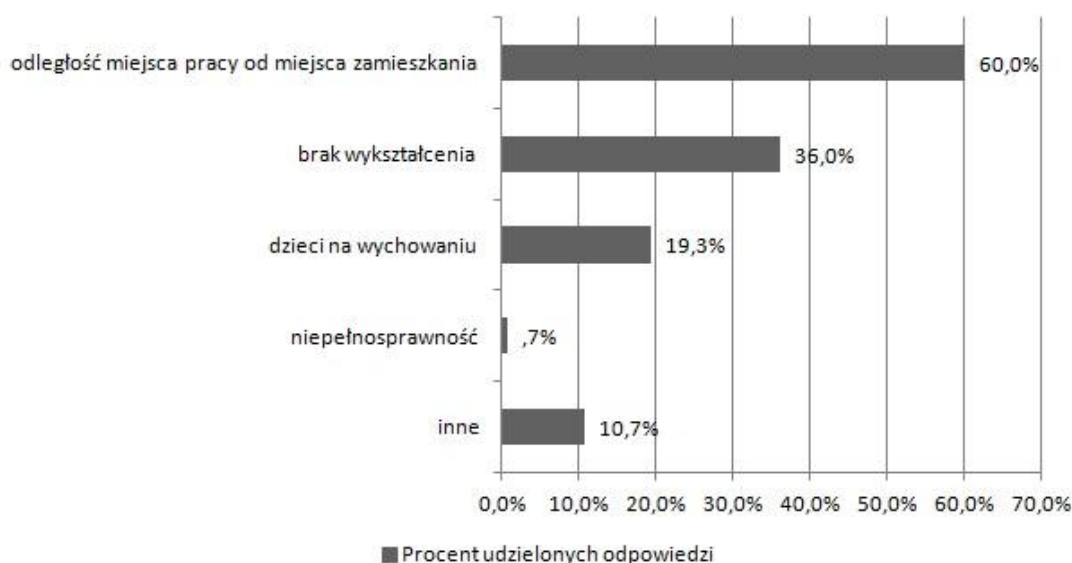
Źródło: Opracowanie własne

Zdecydowana większość badanych - 68,3% (107 osób) określiła, że pracę w powiecie braniewskim znaleźć jest bardzo trudno.

Wśród barier w znalezieniu pracy w regionie osoby do 30. roku życia najczęściej wymieniały odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania - 60% badanych (90 osób) oraz brak wykształcenia - 36% badanych (54 osoby). Prawie co piąta osoba (19,3%)

posiada dzieci na wychowaniu, które utrudniają podjęcie pracy a 0,7% respondentów za barierę uznała niepełnosprawność. Dane te prezentuje Wykres 23.

Wykres 23. Bariery w znalezieniu pracy w regionie – osoby do 30. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Niepełna 11% respondentów do 30. roku życia wymieniało inne bariery w znalezieniu pracy w powiecie braniewskim. Najczęściej udzielane odpowiedzi to: brak ofert pracy (8 osób), brak doświadczenia zawodowego (2 osoby) oraz pojedyncze odpowiedzi: brak prawa jazdy, brak przemysłu w regionie, brak znajomości, studia, wysokie koszty noclegowe w Braniewie. Co ciekawe jedna osoba odpowiedziała również, że barierą w znalezieniu pracy w regionie jest za wysokie wykształcenie. Dane prezentuje Tabela 9.

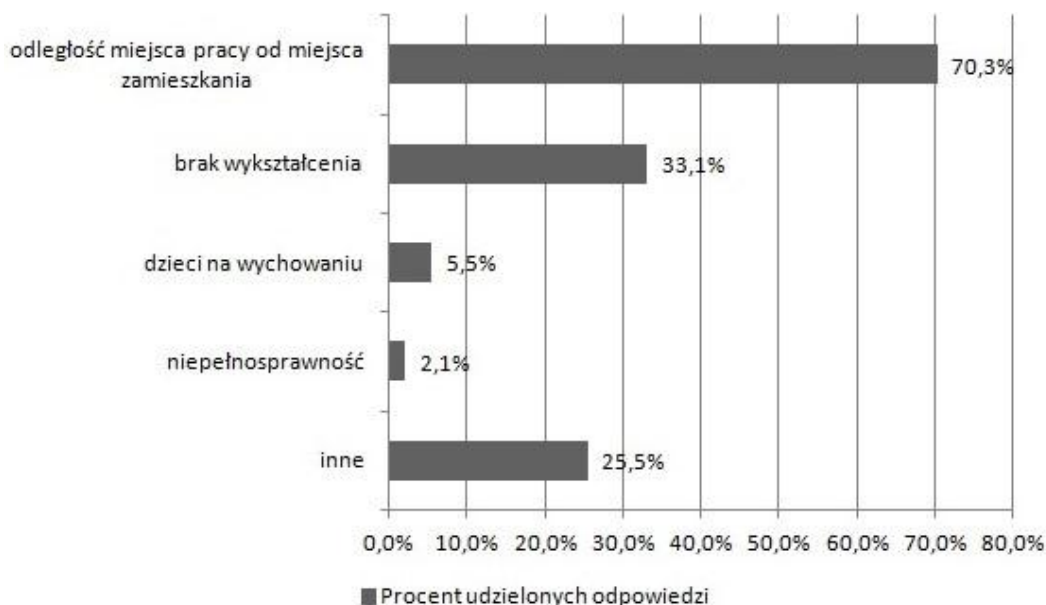
Tabela 9. Inne wymieniane bariery w znalezieniu pracy w regionie wśród osób do 30. roku życia

Inne bariery w znalezieniu pracy w regionie	Częstość
brak ofert pracy	8
brak doświadczenia zawodowego	2
brak prawa jazdy	1
brak przemysłu	1
brak znajomości	1
studia	1
wysokie koszty noclegowe w Braniewie	1
za wysokie wykształcenie	1

Źródło: Opracowanie własne

Wśród barier w znalezieniu pracy w regionie osoby powyżej 50. roku życia najczęściej wymieniały również odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania - 70,3% badanych (102 osoby) oraz brak wykształcenia - nieco ponad 33% (48 osób). Dzieci na wychowaniu utrudniające znalezienie pracy posiada 5,5% respondentów w podanej grupie wiekowej (8 osób). Ilustruje to Wykres 24.

Wykres 24. Bariery w znalezieniu pracy w regionie – osoby powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Aż 25,5% respondentów wymieniło inne bariery w znalezieniu pracy, wśród których najczęściej występowały: wiek (19 osób) oraz brak ofert pracy (12 osób). Pojedyncze wymieniane odpowiedzi to: brak znajomości, zły dojazd oraz niska płaca. Ilustruje to Tabela 10.

Tabela 10. Inne wymieniane bariery w znalezieniu pracy w regionie wśród osób powyżej 50. roku życia

Inne bariery w znalezieniu pracy w regionie	Częstość
wiek	19
brak ofert pracy	12
małe miasto	2
zły dojazd	1
niska płaca	1
brak znajomości	1

Źródło: Opracowanie własne

Na pytanie o gotowość do zmiany zawodu w celu podjęcia pracy zarobkowej badani bezrobotni w ponad 85% odpowiedzieli twierdząco.

Tabela 11. Gotowość do zmiany zawodu w celu podjęcia pracy zarobkowej

Gotowość do zmiany zawodu w celu podjęcia pracy zarobkowej	Procent dla osób do 30. roku życia	Procent dla osób powyżej 50. roku życia	Procent dla wszystkich
Tak	87,3%	83,9%	85,6%
Nie	12,7%	16,1%	14,4%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Osoby do 30. roku życia, które nie zdecydowałyby się na ten krok stanowią 12,7% całości osób w podanej grupie wiekowej a najczęstszymi powodami są: pasja i zawód (1 osoba), brak funduszy (1 osoba), kształcenie w kierunku pożądanego zawodu (1 osoba), studia (1 osoba) oraz dzieci na wychowaniu (3 osoby). Osoby powyżej 50. roku życia nie są skłonne do zmiany zawodu w celu podjęcia pracy w nieco ponad 16%. Wymieniane przez nich powody to: wiek (5 osób), trudny dojazd (2 osoby) oraz po 1 osobie: brak znajomości w innym temacie, słaby stan zdrowia oraz dużo kursów Powiatowego Urzędu Pracy, po których nie ma pracy.

Analizując gotowość do podjęcia pracy w niepełnym wymiarze godzin, średnio 83% bezrobotnych odpowiedziało twierdząco.

Tabela 12. Gotowość do podjęcia pracy w niepełnym wymiarze godzin

Gotowość do podjęcia pracy zarobkowej w niepełnym wymiarze godzin	Procent dla osób do 30. roku życia	Procent dla osób powyżej 50. roku życia	Procent dla wszystkich
Tak	82,0%	83,9%	82,9%
Nie	18,0%	16,1%	17,1%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

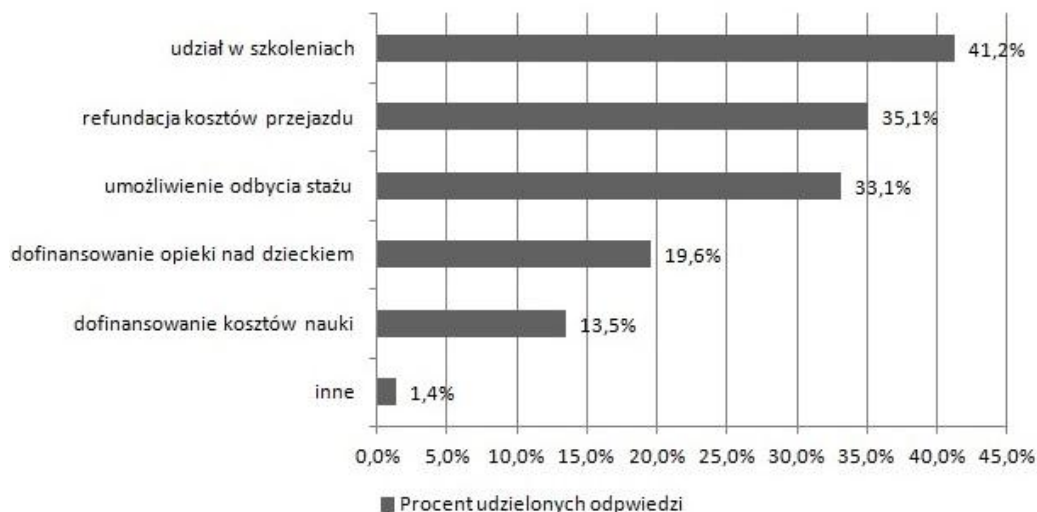
Źródło: Opracowanie własne

Wśród osób do 30. roku życia pracy w niepełnym wymiarze godzin nie podjęłyby 18% bezrobotnych. Powodem są głównie dzieci lub ciąża (5 osób), względy finansowe / małe zarobki (2 osoby) a także zainteresowanie stałą pracą i konkretnymi pieniędzmi (1 osoba). Natomiast odsetek osób powyżej 50. roku życia, które nie podjęłyby pracy w niepełnym wymiarze godzin wynosi nieco ponad 16% a głównymi powodami są głównie względy finansowe (5 osób).

Kolejne pytanie dotyczyło rozwiązań, jakie okazałyby się pomocne w zakresie poszukiwania pracy. Osobom do 30. roku życia najbardziej pomógłby udział w szkoleniach (twierdzi tak ponad 42% badanych – 61 osób), refundacja kosztów

przejazdu w zakresie poszukiwania pracy (ponad 35% - 52 osoby) oraz umożliwienie odbycia stażu (nieco ponad 33% odpowiedzi – 49 osób). Kolejną pozycję stanowiło dofinansowanie opieki nad dzieckiem, które pomogłoby ponad 19,5% respondentów (29 osób) w badanej grupie wiekowej a także dofinansowanie kosztów nauki (podwyższania wykształcenia oraz dojazdu z tym związane), które udzieliło 13,5% badanych – 20 osób. Dane przedstawia Wykres 25.

Wykres 25. Pomocne rozwiązania w zakresie poszukiwania pracy – osoby do 30. roku życia

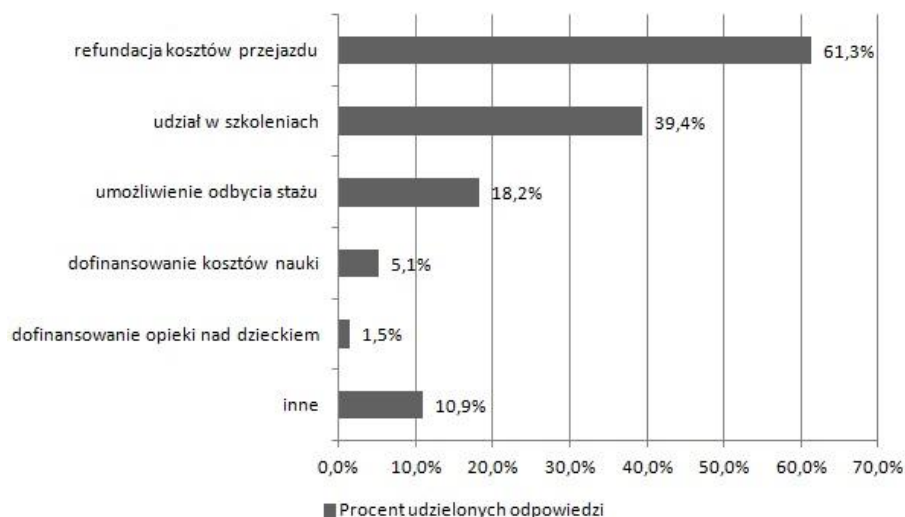
Źródło: Opracowanie własne

Inne rozwiązania, jakie zostały zgłaszane, to: dofinansowanie prawa jazdy (1 osoba) oraz dofinansowanie kosztów związanych z mieszkaniem w mieście (1 osoba).

Wśród osób powyżej 50. roku życia najczęściej podawaną odpowiedzią na pytanie o rozwiązania pomocne w zakresie poszukiwania pracy była refundacja kosztów przejazdu – 61,3% (84 osoby), następnie udział w szkoleniach – 39,4% (54 osoby). W podanej grupie wiekowej 25 osób chciałoby odbyć staż (nieco ponad 18%). Dofinansowywanie kosztów nauki chciałoby otrzymać około 5% badanych (7 osób) a dofinansowanie opieki nad dzieckiem – 1,5% czyli 2 osoby. Dane te przedstawia Wykres 26.

Wśród innych rozwiązań, które respondenci (niespełna 11%) w badanej grupie wiekowej zaproponowali, najczęściej zgłaszane były: praca blisko miejsca zamieszkania (3 osoby), nauka języka (2 osoby) oraz po 1 osobie: refundacja kosztów kursu, oferty pracy dla osób starszych oraz bezzwrotna pożyczka na rozpoczęcie działalności (tutaj: na zakład stolarski).

Wykres 26. Pomocne rozwiązania w zakresie poszukiwania pracy – osoby powyżej 50. roku życia

Źródło: Opracowanie własne

Wśród aktywności, jakimi byliby zainteresowani bezrobotni, największy odsetek stanowi kurs zawodowy – w przypadku osób do 30. roku życia wynosi on 83% (117 osób), natomiast wśród osób powyżej 50. roku życia – 72,4% (89 osób).

Tabela 13. Aktywności interesujące osoby bezrobotne

Aktywności	Osoby do 30. roku życia	Procentowy udział	Osoby powyżej 50. roku życia	Procentowy udział
doradztwo zawodowe	16	11,3%	21	17,1%
podwyższenie wykształcenia	43	30,5%	17	13,8%
kurs zawodowy	117	83,0%	89	72,4%
Inne	-	-	6	4,9%

Źródło: Opracowanie własne

Ponad 1/3 osób młodych zainteresowana jest podwyższeniem wykształcenia, również niespełna 14% osób należących do drugiej grupy wiekowej. Doradztwem zawodowym natomiast zainteresowanych jest 11,3% osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz nieco ponad 17% osób powyżej 50. roku życia. Dane te ilustruje Tabela 13.

Tabela 14 prezentuje najczęściej pojawiające się nazwy zawodów lub kwalifikacji, jakie osoby bezrobotne do 30. roku życia chciałyby nabyć w najbliższym czasie.

Tabela 14. Nazwy zawodów lub stanowisk pożądanego w najbliższym czasie przez osoby do 30. roku życia

Nazwa zawodu lub stanowisko	Częstość	Procent
kasjer, sprzedawca	11	13,3%
operator wózka widłowego	6	7,2%
prawo jazdy, kierowca	6	7,2%
kucharka, kucharz, pomoc kuchenna	5	6,0%
spawacz	5	6,0%
praca w biurze, pracownik biurowy	4	4,8%
operator koparki, ładowarki	4	4,8%
fryzjer	3	3,6%
cukiernik	3	3,6%
kurs kasy fiskalnej	3	3,6%
kurs kosmetyczny / wizażu	3	3,6%
opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	3	3,6%
księgowy/a, technik rachunkowości	3	3,6%
mechanik samochodowy	3	3,6%
kierownik budowy	2	2,4%
prawo jazdy kat. C i E	2	2,4%
pilarz, drwal, pracownik leśny	2	2,4%
budowlaniec (cieśla, zbrojarz, dekarz)	2	2,4%
stolarz, obróbka wtórna drewna,	2	2,4%
kurs farmaceutyczny	1	1,2%
opiekunka dla dzieci	1	1,2%
kurs informatyczny	1	1,2%
kurs języka (angielski, hiszpański)	1	1,2%
licencja II stopnia pracownika ochrony	1	1,2%
elektryk	1	1,2%
pracownik administracji	1	1,2%
Magazynier	1	1,2%
telefonista, telemarketer	1	1,2%
Brukarz	1	1,2%
barman/ka, kelner/ka	1	1,2%
Ogółem:	83	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej wymieniane z nich to: kasjer – sprzedawca (11 osób), operator wózka widłowego (6 osób) oraz kurs prawa jazdy (również 6 osób). Pozostałe zawody łącznie z częstością występowania oraz udziałem procentowym przedstawia Tabela 14.

Tabela 15. Nazwy zawodów lub stanowisk pożądane w najbliższym czasie przez osoby powyżej 50. roku życia

Nazwa zawodu lub stanowisko	Częstość	Procent
prawo jazdy, kierowca	17	19,8%
operator koparki, ładowarki	10	11,6%
kurs kasy fiskalnej	8	9,3%
operator wózka widłowego	7	8,1%
budowlaniec (cieśla, zbrojarz, dekarz)	7	8,1%
ogrodnik, florysta	7	8,1%
spawacz	6	7,0%
opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	4	4,7%
kasjer, sprzedawca	3	3,5%
pracownik gospodarczy	3	3,5%
kucharka, kucharz, pomoc kuchenna	2	2,3%
opiekunka dla dzieci	2	2,3%
kurs informatyczny	2	2,3%
kurs języka (angielski, hiszpański)	2	2,3%
brukarz	2	2,3%
obojętnie, otwartość na różne zawody	2	2,3%
krawiec, szwaczka	2	2,3%
cukiernik	1	1,2%
księgowa/y, technik rachunkowości	1	1,2%
mechanik samochodowy	1	1,2%
kierownik budowy	1	1,2%
elektryk	1	1,2%
prawo jazdy kat. C i E	1	1,2%
pilarz, drwal, pracownik leśny	1	1,2%
stolarz, obróbka wtórna drewna	1	1,2%
malarz	1	1,2%
grabarz	1	1,2%
glazurnik	1	1,2%
Ogółem	97	112,0%

Źródło: Opracowanie własne

Omawiając osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia i pożądane przez nich w najbliższym czasie zawody lub stanowiska, warto zauważyć iż największa liczba osób (17) chciałaby zdobyć uprawnienia kierowcy. Kolejnymi pozycjami są: kurs operatora koparki / ładowarki (10 osób) oraz kurs kasy fiskalnej (8 osób). Szczegółowe dane dotyczące badanej grupy wiekowej zawiera Tabela 15. Warto również wspomnieć, iż część osób wymieniała więcej niż 1 nazwę zawodu lub stanowisko, więc nie sumują się one do 100%.

2.3. CHARAKTERYSTYKA ZAGADNIENIA MOBILNOŚCI

Zagadnienia mobilności osób bezrobotnych w powiecie braniewskim są szczególnie ważne, gdyż dużym problemem w szukaniu oraz podejmowaniu pracy jest odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania oraz związane z tym problemy z dojazdem. Poniżej przedstawione zostały wyniki badań dotyczące omawianego zagadnienia. Pierwsze pytanie dotyczyło odległości od miejsca zamieszkania do miejsca ostatnio wykonywanej pracy.

Tabela 16. Odległość miejsca zamieszkania do miejsca ostatniej pracy

Odległość	Procent dla osób do 30. roku życia	Procent dla osób powyżej 50. roku życia	Procent w obu grupach
0-1 km	26,7%	24,7%	25,6%
1-2 km	8,1%	8,2%	8,2%
3-5 km	11,9%	14,4%	13,2%
6-10 km	14,8%	18,5%	16,7%
11-20 km	7,4%	14,4%	11,0%
powyżej 20 km	31,1%	19,9%	25,3%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Widoczne jest podobieństwo między osobami do 30. roku życia oraz powyżej 50. roku życia biorąc pod uwagę odległość miejsca zamieszkania od miejsca ostatnio wykonywanej pracy. Obie grupy największy odsetek posiadają w dwóch przypadkach: odległości 0 - 1 km oraz powyżej 20 km. Osoby do 30. roku życia najczęściej do pracy dojeżdżali powyżej 20 km (ponad 31% badanych). Kolejną pozycją jest odległość 0 - 1 km, którą do pracy pokonywało 26,7% osób w badanej grupie wiekowej. Natomiast starsi bezrobotni najczęściej podawali odpowiedź 0-1 km (25,6% badanych), na drugim miejscu stawiając odległość powyżej 20 km (niespełna 20% osób). Dane z badania prezentuje Tabela 16.

Ponad 65% badanych z obu grup wiekowych dojeżdżało do ostatniej pracy. Nieco ponad 1/3 badanych nie dojeżdżała, co jednak nie oznacza, że praca była dostępna na miejscu. Często osoby te chodziły na pieszo i tym samym poświęcały czas na dostanie się do miejsca pracy.

Tabela 17. Dojazd do pracy w obu badanych grupach

Dojazd do pracy	Osoby do 30. roku życia	Osoby powyżej 50. roku życia	Razem
Tak	62,5%	68,8%	65,7%
Nie	37,5%	31,3%	34,3%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Badając kwestię czasu poświęcanego na dojazd do i z pracy w ciągu 1 dnia nie doszukano się specjalnych zależności jeżeli chodzi o wiek respondentów. Średnia dojazdu w obie strony dla osób do 30. roku życia wynosi 85,21 minut a dla osób powyżej 50. roku życia – 82,9 minut przy czym w obu grupach najczęściej podawaną odpowiedzią było 60 minut.

Tabela 18. Czas dojazdu do pracy i powrót z pracy – osoby do 30. roku życia

Czas dojazdu do pracy (w min)	Częstość	% odpowiedzi	% skumulowany
10	1	1,1%	1,1%
12	2	2,2%	3,3%
15	1	1,1%	4,4%
20	3	3,3%	7,8%
30	17	18,9%	26,7%
40	3	3,3%	30,0%
60	26	28,9%	58,9%
90	4	4,4%	63,3%
120	20	22,2%	85,6%
150	1	1,1%	86,7%
180	7	7,8%	94,4%
240	5	5,6%	100,0%
Ogółem	90	100,0%	-

Źródło: Opracowanie własne

Wśród osób do 30. roku życia niespełna 59% badanych poświęcało na dojazd do pracy i powrót z pracy do 60 minut. Był to również czas, jaki najczęściej badanie z danej grupy poświęcali na dojazd. Zdarzał się również dojazd (u 5,6% badanych), który w ciągu dnia zajmował 4 godziny - (5 osób). Szczegółowe dane zawiera Tabela 18.

Osoby powyżej 50. Roku życia również najczęściej dojeżdżały do ostatniej pracy i wracały z niej 60 minut (29,5% respondentów – 33 odpowiedzi). Ponad 52,5% osób poświęcało na dojazd do pracy i powrót z pracy do godziny. Drugi co do częstości czas poświęcany w ciągu dnia to 120 minut (niemal 27% badanych). Szczegółowe dane zawiera Tabela 19.

Tabela 19. Czas dojazdu do pracy i powrót z pracy – osoby powyżej 50. roku życia

Czas dojazdu do pracy (w min)	Częstość	% odpowiedzi	% skumulowany
0	6	5,4%	5,4%
5	1	0,9%	6,3%
10	1	0,9%	7,1%
15	2	1,8%	8,9%
20	3	2,7%	11,6%
30	9	8,0%	19,6%
40	4	3,6%	23,2%
60	33	29,5%	52,7%
80	1	0,9%	53,6%
90	10	8,9%	62,5%
120	30	26,8%	89,3%
150	3	2,7%	92,0%
180	7	6,3%	98,2%
240	2	1,8%	100,0%
Ogółem	112	100,0%	-

Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzane badanie miało również na celu zbadanie możliwości podjęcia pracy w zależności od odległości miejsca pracy od miejsca zamieszkania. W Tabelach 20 oraz 21 znajduje się analiza odpowiedzi z podziałem na 2 grupy wiekowe.

Osoby do 30. roku życia podjęłyby pracę w nieco ponad 87%, gdyby ta znajdowała się w odległości 0 – 5 km od miejsca zamieszkania. Pracę do 10 km podjęłyby 58% badanych, natomiast na dojazd powyżej 20 km zdecydowałyby się zaledwie 18,7% osób bezrobotnych w badanej grupie wiekowej.

Tabela 20. Możliwość podjęcia pracy w zależności od odległości miejsca pracy od miejsca zamieszkania – osoby do 30. roku życia

	Odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania			
	0-5 km	6-10 km	11-20 km	powyżej 20 km
bardzo chętnie podejmę pracę	(131) 87,3%	(87) 58,0%	(47) 31,3%	(28) 18,7%
chętnie podejmę pracę	(16) 10,7%	(51) 34,0%	(34) 22,7%	(16) 10,7%
niechętnie podejmę pracę	(0) 0,0%	(9) 6,0%	(43) 28,7%	(33) 22,0%
nie podejmę pracy	(3) 2,0%	(3) 2,0%	(26) 17,3%	(73) 48,7%

Źródło: Opracowanie własne

Wśród osób bezrobotnych do 30. roku życia, pracy w odległości 0-5 km nie podjęłyby 3 osoby, co oznacza, że z punktu teorii korzyści, najprawdopodobniej osoby te nie są skłonne by podjąć ją w ogóle. Prawie połowa respondentów (48,7%) nie podjęłaby pracy powyżej 20 km. Głównym powodem jest trudny dojazd (czasochłonność oraz brak środka transportu). Pracę w odległości powyżej 20 km od miejsca zamieszkania natomiast podjęłoby 22% badanych. Zaobserwować można sytuację, w której te osoby bezrobotne są w stanie podjąć pracę nawet w sytuacji konieczności poświęcenia dużej ilości czasu na dojazd (rzeczywiście chcą podjąć pracę).

Podobnie wygląda sytuacja u osób powyżej 50. Roku życia, choć w tym przypadku odsetek ten jest o niecałe 6% mniejszy. Pracę w odległości 0- 5 km bardzo chętnie podejmie 75,3% respondentów, chętnie – 22% a jedna osoba nie podjęłaby pracy. Biorąc pod uwagę odległość powyżej 20 km, pracy nie podjęłoby 59,3% badanych. Względy występują podobne jak w poprzednio badanej grupie wiekowej – problemy z dojazdem. Ponad 17% niechętnie podjęłoby pracę nawet w przypadku konieczności dojazdu ponad 20 km w jedną stronę. Szczegółowe dane dotyczące osób powyżej 50. roku życia zawiera Tabela 21.

Tabela 21. Możliwość podjęcia pracy w zależności od odległości miejsca pracy od miejsca zamieszkania – osoby powyżej 50. roku życia

	Odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania			
	0-5 km	6-10 km	11-20 km	powyżej 20 km
bardzo chętnie podejmę pracę	(113) 75,3%	(76) 50,7%	(39) 26,0%	(23) 15,3%
chętnie podejmę pracę	(33) 22,0%	(43) 28,7%	(21) 14,0%	(12) 8,0%
niechętnie podejmę pracę	(3) 2,0%	(27) 18,0%	(60) 40,0%	(26) 17,3%
nie podejmę pracy	(1) 0,7%	(4) 2,7%	(30) 20,0%	(89) 59,3%

Źródło: Opracowanie własne

III. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

Przeprowadzone badanie miało głównie na celu opracowanie raportu z wnioskami oraz rekomendacjami działań na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy w powiecie braniewskim.

REKOMENDACJE DLA GRUPY WIEKOWEJ DO 30. ROKU ŻYCIA

Grupa osób do 30. roku życia charakteryzuje się przede wszystkim wykształceniem podstawowym lub średnim ogólnokształcącym (62% badanych) oraz krótkim stażem pracy – osoby ze stażem pracy do 1 roku stanowią 54,7% ogółu, z czego osoby z doświadczeniem w pracy od 0 do 6 miesięcy stanowią 44%. Najczęściej wymieniane stanowiska, na których ostatnio pracowała omawiana grupa osób, to: kasjer - sprzedawca (niespełna 30% osób) i pracownik budowlany bądź murarz (22,8% osób). Trzecią pozycję zajmuje praca fizyczna, którą ostatnio wykonywało niemal 16% młodych badanych. Prawie jedna trzecia badanych pozostaje długotrwale bezrobotna (bez pracy są ponad 2 lata) a 22% bez pracy pozostaje od 1 do 2 lat. Dla tejże grupy wiekowej bardzo dobrą metodą na poszukiwanie pracy jest **bezpośredni kontakt z Urzędem Pracy** – niemal 70% badanych stwierdziło, że przy poszukiwaniu pracy korzysta z pośrednictwa UP. Dobrym sygnałem jest fakt, iż 53,4% badanych regularnie przegląda ogłoszenia prasowe a ponad 44% - korzysta z posiadanych znajomości samodzielnie dowiadując się o istniejących ofertach pracy - zatem rzeczywiście tej części badanych zależy na znalezieniu pracy zarobkowej. Wśród barier w znalezieniu pracy najczęściej wymieniane były odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania (60% badanych) oraz brak wykształcenia (36% badanych). **Zatem jedną z rekomendacji będzie na pewno zachęcanie młodych bezrobotnych do podnoszenia wykształcenia (oraz dofinansowywanie kosztów z tym związanych)**. Trudno jest znaleźć najlepsze rozwiązanie w związku z problemem odległości miejsca pracy od miejsca zamieszkania. Propozycje jakie zostały wymieniane wśród bezrobotnych jednakże mogą być wskazówką przy oferowaniu dla nich wsparcia. Chodzi głównie o **dofinansowywanie kosztów przejazdu** w ramach poszukiwania pracy a także pomoc w **dofinansowywaniu noclegów** w większym mieście, przynajmniej w pierwszym miesiącu, gdyż koszty wynajmu mogą być barierą w podjęciu pracy. Jedną z barier jest również posiadanie dzieci na wychowaniu – twierdzi tak 19% badanych do 30. roku życia. Często odpowiedzią respondentów było **dofinansowanie opieki nad dzieckiem** – zapewne

umożliwiłoby to wielu matkom lub ojcom wychowującym dzieci na podjęcie pracy zarobkowej. Wśród barier, które bezrobotni wymieniali sami (w pozycji „inne”) najczęściej padała odpowiedź: brak ofert pracy (czy brak przemysłu w regionie) oraz brak doświadczenia zawodowego. Część respondentów opowiadała się za **tworzeniem nowych miejsc pracy**, gdyż ofert pracy nie wystarcza dla osób pozostających w statusie bezrobotnego. Co trzeci badany chciałby wziąć udział w stażu, choć z rozmów z badanymi często wynikało, iż nawet w przypadku odbycia stażu w firmie, po jego okresie osoba powraca do statusu bezrobotnego. W związku z tym przydatny byłby system **kontynuowania współpracy pracodawcy ze stażystą**. Rekomenduje się również **dalsze prowadzenie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy**, gdyż ponad 42% badanych w danej grupie wiekowej stwierdziło, iż szkolenia są pomocne w zakresie poszukiwania pracy. Podobnie jest z **kursami zawodowymi** – z takiej pomocy chętnie skorzystałoby 83% badanych. Najczęściej wymieniane, pożądane przez osoby bezrobotne kursy, to: **kasjer-sprzedawca, operator wózka widłowego oraz uzyskanie uprawnień kierowcy kat. B**. Częściej pojawiały się również takie pozycje jak **kucharz, spawacz** oraz **pracownik biurowy**. W komentarzu na końcu badania respondenci mieli okazję zawrzeć swoje uwagi zarówno do samego badania, jak i do ogólnej sytuacji na rynku pracy oraz działania Powiatowego Urzędu Pracy. Najczęściej pojawiały się odpowiedzi o braku pracy w regionie, oczekiwaniu pomocy i chęci podjęcia jakiegokolwiek pracy a także sugestia o **spotkaniach szkoleniowych w Urzędzie Pracy dobranych konkretnie do danej osoby, z danym wykształceniem**. Pojawiła się również informacja o możliwości dofinansowania prawa jazdy oraz **dofinansowywania aktywności związanych z poszukiwaniem pracy (lub dofinansowania dojazdów do pracy) zamiast przyznawania zapomogi**.

Barierą dla Wykonawcy badania była niechęć osób bezrobotnych do dzielenia się swoją sytuacją, stąd wnioskowanie w niektórych przypadkach opiera się głównie na relacjach pojedynczych osób. Jednakże pojedyncze osoby były często najbardziej zaangażowane w proces badania, czego nie można powiedzieć o zdecydowanej większości osób bezrobotnych.

REKOMENDACJE DLA GRUPY WIEKOWEJ POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA

Charakterystyka osób powyżej 50. roku życia pod względem wykształcenia i stażu pracy wygląda następująco: zdecydowanie najwięcej bezrobotnych w tej grupie wiekowej posiadało wykształcenie podstawowe – stanowili oni ponad 53% respondentów,

następne 39% badanych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Zdecydowanie dominują osoby ze stażem pracy powyżej 10 lat – ponad 65% ogółu a ostatnio najczęściej wykonywane zawody to pracownik fizyczny, budowlany oraz gospodarczy a także kasjer – sprzedawca i operator pojazdów i maszyn rolniczych. W tej grupie wiekowej nieco większy odsetek osób twierdzi, iż aktywnie poszukuje pracy – stanowi on 88,5% badanych. Najwięcej bezrobotnych było zatrudnionych w ostatniej pracy od 0 do 2 lat (72,4%). Wśród badanych najczęściej osób przy poszukiwaniu pracy korzysta z Urzędu Pracy (ponad 71%), natomiast na drugim miejscu znalazło się korzystanie z posiadanych znajomości (niemal 51%). Z ogłoszeń prasowych regularnie korzystało 48,5% badanych. Wśród innych sposobów poszukiwania pracy, jakie zgłaszali bezrobotni znalazło się: **poszukiwanie pracy w Internecie**, zatem jest to sygnał, że osoby starsze korzystają z komputera w celu poszukiwania pracy. Być może rozwiązaniem byłyby **warsztaty z samodzielnego poszukiwania pracy w Internecie**.

Najwięcej bezrobotnych również i w tej grupie wiekowej pozostaje bez pracy powyżej 2 lat (do czynienia mamy z długotrwałym bezrobociem) a najczęstszą barierą w znalezieniu pracy jest odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania (ponad 70%) oraz brak wykształcenia (jedna trzecia badanych). Aż ponad ¼ badanych wymieniła inne bariery. Wśród nich najczęściej pojawiał się wiek. Problem braku pracy dla osób powyżej 50. roku życia jest problemem na szerszą skalę. Wiele osób również jako barierę w znalezieniu pracy podawało brak ofert pracy oraz niską płacę prac, które są dostępne. Ponad 85% osób jest gotowych do zmiany zawodu w celu podjęcia pracy zarobkowej. Rozwiązania problemu, jakie proponowali badani to głównie (podobnie jak w poprzednio omawianej grupie wiekowej) **refundacja kosztów przejazdu w celu poszukiwania pracy oraz uczęszczania do pracy** – stwierdziło tak aż ponad 61% respondentów. Proponuje się **kontynuację prowadzenia szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy**, takie rozwiązanie jest pomocne dla ponad 39% badanych. Nieco ponad 18% osób chciałoby odbyć staż, zatem być może **warto rozważyć program stażowy nie tylko dla osób młodych**, ale również dla tych z doświadczeniem zawodowym (mowa jest głównie o osobach, które posiadają głównie doświadczenie zawodowe we własnych gospodarstwach rolnych bądź które pracowały wiele lat wstecz). Inne zaproponowane rozwiązania pomocne w zakresie poszukiwania pracy to **nauka języka obcego** (najprawdopodobniej pomocna w celu wyjazdu do pracy za granicę) oraz propozycje ofert pracy dla osób starszych. Temu rozwiązaniu warto przyjrzeć się bliżej w kontekście problemu osób starszych ze znalezieniem pracy zarobkowej. Proponuje się **współpracę z zakładami pracy** bądź **instytucjami oferującymi wakaty umożliwiającą**

zatrudnienie osób starszych, które mają bardzo małe szanse na zostanie wyselekcjonowanym w procesie rekrutacji spośród grupy osób, w której znajdują się o wiele młodszy kandydaci. Innym pomysłem są **dofinansowania lub pożyczki na poczet rozpoczęcia działalności gospodarczej dla najbardziej aktywnych osób, które mają doświadczenie w konkretnej dziedzinie** (w przeprowadzonym badaniu został zgłoszony pomysł na bezzwrotną pożyczkę na rozpoczęcie zakładu stolarskiego). Być może pomysłem byłoby rozpisanie konkursu na biznesplan, który miałby szansę wygrać dofinansowanie.

Największym zainteresowaniem wśród osób bezrobotnych wciąż cieszą się kursy zawodowe – ponad 73% respondentów byłoby zainteresowanych taką formą aktywizacji. Najczęściej wymieniany kurs wśród danej grupy wiekowej to **kurs prawa jazdy**, który interesuje niemal co piątego badanego. Kolejna pozycja to **operator koparki i ładowarki** (11,6%) oraz **kurs kasy fiskalnej** a także: **operator wózka widłowego, kurs budowlany oraz ogrodnik - florysta**.

PODSUMOWANIE

Badania lokalnego rynku pracy na terenie powiatu braniewskiego realizowane było w ramach projektu „Inwestycja w kwalifikacje”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Badanie miało na celu **ustalenie sytuacji społeczno-ekonomicznej osób bezrobotnych do 30. roku życia oraz osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia** w powiecie braniewskim oraz **wystosowanie odpowiednich wniosków i rekomendacji działań** na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy. Przeprowadzonych zostało 300 wywiadów kwestionariuszowych PAPI, z czego 150 wśród osób do 30. roku życia oraz 150 wśród osób powyżej 50. roku życia.

Pod koniec IV kwartału 2012 roku w powiecie braniewskim zarejestrowanych było **4562 osoby bezrobotne, a stopa bezrobocia wyniosła 30,9%**.

Zdecydowana większość badanych stwierdziła, iż **bardzo trudno jest znaleźć pracę w powiecie braniewskim** (odsetek wyniósł 68,3%). Jednym z problemów regionu jest brak wykształcenia osób bezrobotnych a także niewielkie doświadczenie zawodowe, zwłaszcza u młodych osób. Zgodnie z raportem „Zapotrzebowanie na zawody, kwalifikacje i umiejętności zawodowe w powiecie braniewskim”, wśród **wymaganych umiejętności wobec przyszłych pracowników, najczęściej przedsiębiorcy wymieniali: wykształcenie wyższe, doświadczenie zawodowe, prawo jazdy kat. B oraz komunikatywność**. Pożądane są również: doświadczenie przy obsłudze maszyn rolniczych oraz maszyn specjalistycznych a także obsługa kasy fiskalnej, komputera czy pakietu MS Office¹². Kwalifikacji tych w większości nie posiadają osoby bezrobotne.

Spośród badanych bezrobotnych, tylko niespełna 21% z nich było na stałe zameldowanych w mieście, natomiast większość jako miejsce stałego zamieszkania podawała wieś - 238 osób, co stanowiło nieco ponad 79%. Największy odsetek stanowią osoby utrzymujące się ze świadczeń dla bezrobotnych oraz zasiłków dla bezrobotnych.

Widoczne jest zadowolenie z ostatnio wykonywanej pracy w obu grupach wiekowych – najczęściej podawaną odpowiedzią na pytanie o zadowolenie z ostatnio wykonywanej pracy była: „bardzo zadowolony” a wartość powyżej średniej zaznaczyło ponad 65% respondentów. Niespełna 1/5 badanych osób bezrobotnych (19,1%)

¹² Raport badania lokalnego rynku pracy, Zapotrzebowanie na zawody, kwalifikacje i umiejętności zawodowe w powiecie braniewskim, 2011.

pracowała za granicą a najczęściej wykonywana praca, to praca fizyczna (tylko jedna osoba wykonywała pracę umysłową). **Okres pracy za granicą najczęściej wynosił 12 miesięcy** (nieco ponad 21%). Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy do 30. roku życia, którzy posiadający krótki staż pracy (do 1 roku) stanowią aż 54,7% badanych. Natomiast wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia dominują osoby o stażu pracy powyżej 10 lat (stanowią oni 65,3% badanych).

Główne rekomendacje i zalecenia z badania, które zostały wystosowane na podstawie wyników wywiadów kwestionariuszowych oraz zgłaszanych uwag osób bezrobotnych:

- **zachęcanie młodych bezrobotnych do podnoszenia wykształcenia (oraz dofinansowywanie kosztów z tym związanych),**
- **dofinansowywanie kosztów przejazdu w ramach poszukiwania pracy a także pomoc w dofinansowywaniu noclegów w większym mieście,**
- **dofinansowanie opieki nad dzieckiem,**
- **tworzenie nowych miejsc pracy** (ofert pracy nie wystarcza dla osób pozostających w statusie bezrobotnego),
- **kontynuowanie współpracy pracodawcy ze stażystą po okresie stażu,**
- **dalsze prowadzenie szkoleń przez Powiatowy Urząd Pracy a także kursów zawodowych** (*kasjer-sprzedawca, operator wózka widłowego, operator koparki i ładowarki, uzyskanie uprawnień kierowcy kat. B., kucharz, spawacz, pracownik biurowy, kurs budowlany, ogrodnik – florysta*)
- **spotkania szkoleniowe w Urzędzie Pracy dobrane konkretnie do danej osoby z danym wykształceniem,**
- **dofinansowywanie aktywności związanych z poszukiwaniem pracy (lub dofinansowania dojazdów do pracy) zamiast przyznawania zapomogi,**
- **warsztaty z samodzielnego poszukiwania pracy w Internecie,**
- **program stażowy nie tylko dla osób młodych,**
- **nauka języka obcego,**
- **współpraca z zakładami pracy bądź instytucjami oferującymi wakaty umożliwiającą zatrudnienie osób starszych** (w tym zmiana postaw wśród pracodawców dotycząca wykluczania starszych osób bezrobotnych),

- **dofinansowania lub pożyczki na poczet rozpoczęcia działalności gospodarczej dla najbardziej aktywnych osób, które mają doświadczenie w konkretnej dziedzinie.**

Zmianie również należy poddać postawy niektórych osób bezrobotnych, wśród których w trakcie badania odczuć można było lekceważący stosunek do instytucji rynku pracy a także postrzeganie spotkań szkoleniowych oraz spotkań z doradcą zawodowym jako przykry obowiązek w celu odznaczenia się na liście. Dopóki osoby te nie wezmą odpowiedzialności za swą sytuację na rynku pracy oraz dopóki nie zechcą faktycznie tej sytuacji zmienić – wszelkie formy pomocy i wsparcia realizowane po stronie Powiatowego Urzędu Pracy nie będą przynosiły założonych rezultatów. W takim wypadku najlepszym rozwiązaniem byłoby poświęcanie większej uwagi i większej ilości środków jedynie na osoby, które rzeczywiście tej pomocy przy zmianie swej sytuacji życiowej oczekują.

▶ Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

▶ PUBLIKACJA DYSTRYBUJOWANA **BEZPŁATNIE**

ISBN: 978-83-64222-00-9